

Marechaussee Contact

1

2022

Marechaussee Contact
23e jaargang | nummer 1
Februari 2022

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. De redactie behoudt zich het recht voor door derden ingezonden kopij aan te passen, in te korten, of niet te plaatsen.

Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan en/of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dienen de bron, de artikelkop en de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Martin Aalbers
Mieke Bloemheuvel (eindredactie)
Rob van Cutsem
Willem Geense
Henk Rijke
Henk Westland (coördinatie & eindredactie)

Aan dit nummer werkten mee

Frans Beerman
Kees Poelma

Contact met de redactie

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Wijzigen van adresgegevens / opzeggen

ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(zie verder pagina SMC-informatie bij administratie en werving)

Vormgeving

Pleun van der Linde,
Content Innovators BV, Den Haag

Druk

Wilco BV, Amersfoort

Aanleveren kopij voor een volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
5	Nestelpennen QIT-basistraining Marechaussee en politie ondertekenen speurhondconvenant
6	In gesprek met... Lopen buiten de gebaande paden
10	Voor u gelezen 146 schoten
13	Dienstplichtigen Hoe staat de 'groene' KMar ervoor in het Marechausseemuseum?
16	Op missie Waren alle VN-missies maar zo vreedzaam
18	Uit 'De Marechaussee grijpt in' Een bril voor de gezondheid
20	1940 -1945 Leider 'ondergrondse' verliest vertrouwen
22	Vrienden van het museum De KMar en het inlichtingenwerk tijdens de Koude Oorlog
25	Grensveiligheidsdienst Spionageschip in de Amsterdamse haven
26	Personalia
27	SMC-informatie

Foto omslag:
2021, Lelystad Airport,
oefening Quick Identification Team (QIT)
Foto: Mediacentrum Defensie | Christian Schrik

Geen enkele vraag, werkelijk geen enkele vraag kreeg de minister-president met betrekking tot de crisis aan de Oekraïense grens, tijdens de behandeling van het coalitieakkoord in de Tweede Kamer. Misschien niet verwonderlijk in een tijd waarin de bestrijding van de coronapandemie alle aandacht opeist. Een tijd waarin onderlinge verhoudingen en eigen belangen schijnbaar meer het politiek debat beheersen dan de drang en motivatie om het verschil te maken voor de samenleving als geheel. Ik herinnerde mij de woorden van oud-directeur BVD en oud-voorzitter van het college van PG's, Arthur Docters van Leeuwen, tijdens een diner met de Marechausseeraad. Hij waarschuwde voor de tijd dat bestuurders en politici geen eigen ervaringen en herinneringen meer zouden hebben aan rampen en crisissen. De samenleving zou dan bij ontbreken van dat actief collectieve geheugen, de alertheid missen adequaat te reageren op (ontluikende) crisissen. Nog belangrijker was dat hierdoor het besef en het zien van nut en noodzaak te investeren in de nodige middelen om een crisis te kunnen beheersen, snel zal afnemen.

Ik ben geen doemdenker, verre van dat zelfs. Maar ik kan het toch niet laten om op te merken dat de eerste besmetting van het coronavirus op meer dan 8000 km afstand in eerste instantie net zoveel vragen opleverde in de Tweede Kamer, als het bonzen op de deur van Europa door Poetin op 2500 km afstand. Voor deze pandemische en geopolitieke aanvallen op onze samenleving, hebben lessen uit het verleden helaas niet gezorgd voor investeringen in de toekomst. Het is nog niet te laat maar de prijs om de achterstand in te lopen, zal vermoedelijk weer hoog zijn.

Ik hoop dat u in de gelegenheid bent geweest de NPO-serie 'Koude Oorlog' te kijken en anders raad ik u van harte aan de serie terug te kijken. Het zijn verhalen van 'gewone' mannen en vrouwen uit de Koude Oorlog, ter herdenking van de val van de Sovjet-Unie in 1991. Onderdeel van ons collectieve geheugen. In de laatste aflevering 'Paraat!' staan ook de vele dienstplichtigen centraal die gediend hebben in die periode. De conclusie dat dankzij deze inzet het principe van afschrikking heeft gewerkt en daardoor de Koude Oorlog de enige oorlog is die nooit heeft plaatsgevonden, doet dan ook recht aan al diegenen die zich daarvoor hebben ingespannen.

De voor u liggende editie van MC bevat weer mooie bespiegelingen uit het verleden die de noodzaak om ons collectieve geheugen te onderhouden benadrukken. Het interview met Jan Wassink illustreert het belang om kennis met elkaar te delen en niet telkens weer het wiel uit te vinden, zonder enkel over al gebaande paden te lopen.

Ons eigen KMar-geheugen wordt alweer vijftig jaar in Buren levendig gehouden door de Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee (SMK) en uiteraard het Marechausseemuseum zelf. Rob van Cutsem toog naar Buren en sprak daar met de voorzitter SMK en met de vestigingsdirecteur van het museum. De Koude Oorlog was nog volop gaande toen Frans Beerman, grensveiligheidsonderofficier, werd geconfronteerd met een spionageschip in de Amsterdamse haven. Dat (medische) desinformatie, misleiding en oplichting van alle tijden zijn, kunt u

“Collectief geheugen,”

lezen in weer een schitterende aflevering van De Marechaussee grijpt in.

De echte veteranenverhalen in dit nummer staan gelukkig in schril contrast tot de verhalen die door als veteranen geklede personen momenteel worden gecreëerd als beveiligers van 'het vrije woord' tijdens demonstraties. Ik snap dat de Commandant der Strijdkrachten dit optreden “verwarrend” vindt. Ik vind het optreden verwerpelijk en een klap in het gezicht van de echte veteraan, de marechaussee en de politiemann. Verder treft u uiteraard onze vaste rubrieken aan vol met KMar-gerelateerde onderwerpen. De redactie heeft er weer een prachtig nummer van gemaakt. Als u zelf nog interessante onderwerpen of artikelen in gedachten heeft, houdt de redactie zich daar zeer voor aanbevolen.

Op het moment van schrijven zijn er weer versoepelingen aangekondigd en begint heel voorzichtig het speculeren over een mogelijk einde van de pandemie. Ik hoop dat de oer-Hollandse traditie van afsluiten en niet meer naar omkijken dit keer wijzigt in lessen identificeren en omzetten in maatregelen die herhaling van struikelen en opstaan voorkomen. Dan wordt omzien niet enkel een gebaar maar ook een bijdrage aan het collectieve geheugen.

Ik hoop dat het ons gegeven wordt elkaar het komende jaar regelmatig weer fysiek te treffen. Ondertussen wens ik u veel leesplezier toe.

André Peperkoorn EMPM
generaal-majoor b.d.
voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Vrijdag 25 maart 2022

Reünie beroepslichting 72-2

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: harry.margriet@hetnet.nl

Donderdag 31 maart 2022

SMC-contactmiddag Apeldoorn

De Reünievereniging MC is voornemens een contactmiddag te organiseren op het OTCKMar in Apeldoorn. Tijdens deze middag zal tevens de Algemene Ledenvergadering van de Reünievereniging MC worden gehouden. Programma:

13.00 - 13.30 uur - Ontvangst met koffie/thee en petitfour

13.45 - 16.00 uur - Rondleiding OTCKMar waaronder een bezoek aan het nieuwe lesgebouw

16.00 - 17.30 uur - Gezellig samenzijn met hapje en drankje

17.30 uur - Afsluiting met een Indische rijstmaaltijd

De kosten voor deze middag bedragen € 15,- (inclusief buffet) voor SMC'ers. Ook niet-SMC'ers zijn welkom, voor hen bedragen de kosten € 25,-. Om onnodige banktransacties te voorkomen kan aanmelden uitsluitend via e-mail of telefonisch. Eenieder die zich voor deze middag aanmeldt, ontvangt persoonlijk bericht over het al dan niet doorgaan van de bijeenkomst.

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Donderdag 21 april 2022

Bezoek Louwman Museum

Dit museum bezit 's werelds oudste privécollectie antieke en klassieke 'automobielen', bijeengebracht door de familie Louwman.

Programma:

11.00 - 12.00 uur - Ontvangst

12.00 - 12.45 uur - Lunch

12.45 - 15.00 uur - Museumbezoek

15.00 - 16.00 uur - Napraten met een hapje en een drankje

Deelname staat open voor SMC'ers (met partner en/of begeleider) tegen betaling van € 17,50 p.p. Ook niet SMC'ers zijn van harte welkom, voor hen bedragen de kosten € 30,00 p.p.

Er kunnen maximaal 50 personen aan het museumbezoek deelnemen. De volgorde van opgave en betaling is bepalend voor deelname. Om onnodige banktransacties te voorkomen, kan aanmelden uitsluitend via e-mail of telefonisch. Eenieder die zich voor dit museumbezoek aanmeldt, ontvangt persoonlijk bericht over het al dan niet doorgaan van de bijeenkomst.

Locatie: Leidsestraatweg 57, 2594 BB Den Haag

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Zaterdag 14 mei 2022

Reünie Staf District Noord-Holland / Utrecht 1997-2001

Locatie: Museum Militaire Traditie, Driebergen

Contact: bertenjeanette@hotmail.com

Donderdag 19 mei 2022

Reünie beroepslichting 72-3

Locatie: Landgoed Bronbeek, Arnhem

Contact: herman.blokkzijl@gmail.com |

dirkvanderblom7@gmail.com

Vrijdag 27 mei 2022

SMC-contactmiddag Badhoevedorp

De SMC-contactmiddag wordt georganiseerd voor alle SMC'ers; ook partners en begeleiders zijn welkom. Aanvang 13.30 uur, einde omstreeks 18.30 uur, kosten € 12,50 p.p. inclusief Indische rijsttafel. Niet-SMC'ers zijn ook van harte welkom, zij betalen € 25,00 p.p. Om onnodige banktransacties te voorkomen kan aanmelden uitsluitend via e-mail of telefonisch. Eenieder die zich aanmeldt, ontvangt persoonlijk bericht over het al dan niet doorgaan van de contactmiddag.

Dieetwensen graag bij de aanmelding aangeven.

Locatie: Koningin Máximakazerne

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Donderdag 23 juni 2022

SMC-reünie Boerma-Plaizier/MP III

Deze reünie is bestemd voor allen die gediend hebben bij het Korps Militaire Politie en/of het Wapen der Koninklijke Marechaussee, dan wel bij het Korps Politietroepen in voormalig Nederlands-Indië (inclusief Nieuw-Guinea), Korea en Engeland. Uiteraard zijn ook de partners welkom.

De kosten voor SMC'ers en partner bedragen € 7,50 p.p. Niet-SMC'ers en partner betalen € 25,00 p.p. De bedragen dienen uiterlijk op 16 juni 2022 te zijn bijgeschreven op ING-bankrekeningnummer: NL22INGB0007530025 t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven o.v.v. Kumpulan. Uw overschrijving geldt tevens als aanmelding. Bij internetbankieren graag ook uw adres vermelden.

Weduwen van SMC'ers kunnen gratis aan deze reünie deelnemen. Zij kunnen daartoe schriftelijk een gratis NS-vervoerbewijs aanvragen bij het Nederlands Veteraneninstituut, Afdeling Dienstverlening, Postbus 125, 3940 AC Doorn. Aanmelden kan tot uiterlijk 16 juni 2022. Het programmaboekje wordt u tijdig toegezonden.

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Donderdag 30 juni 2022

Reünie beroepslichting 71-4

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: jvanherpt@hotmail.com

Dinsdag 19 juli 2022

Reünie beroepsopleiding 72-4

Locatie: Koning Willem III-kazerne

Contact: piet180553@gmail.com | r.stiemsma@chello.nl

Donderdag 3 november 2022

Algemene SMC-reünie Bronbeek

Locatie: Reünie- en Congrescentrum Kumpulan, Bronbeek

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Nadere informatie volgt in MC 2022-2.

Kijk voor actuele berichtgeving over het al dan niet doorgaan van genoemde bijeenkomsten en reünies op www.marechausseecontact.nl. Ook in de wekelijkse zondagse e-mailnieuwsbrief houden we u op de hoogte. Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Meldt u dan aan op de website of scan de QR-code.

QIT-basistraining

Bij een terroristische aanslag is het zaak zo snel mogelijk te weten te komen of er nóg een aanslag kan volgen. Bij de aanslagen van 2015 in Parijs bleek namelijk een heel netwerk van terroristen tegelijkertijd actief te zijn om zoveel mogelijk slachtoffers te maken. In 2016 bij een aanslag op een kerstmarkt in Berlijn, ging het om een 'lone wolf'. Maar hoe kom je daar achter bij een aanslag? Enkele jaren geleden is daarvoor het vierkoppige QIT ingesteld: Quick Identification Team.

Een QIT is een gemengd team van marechaussees en politieagenten dat bij een aanslag zo snel mogelijk naar de plaats incident gaat om dadersporen veilig te stellen. Bloed, speeksel, vingerafdrukken, een smartphone of een rijbewijs. Alles wordt razendsnel verzameld om te achterhalen of de dader mogelijk deel uitmaakt van een terroristisch netwerk waarvan andere leden op dat moment ook op pad zijn om terreur te zaaien.

Een QIT bestaat uit een Teamleider

Explosieven Veiligheid (TEV), twee forensisch rechercheurs en een digitale rechercheur. Onlangs trainden enkele teams deze werkwijze op een luchthaven, waarbij een aanslag met meerdere daders werd gesimuleerd. In het scenario van de oefening was een zelfmoordenaar de vertrekhal ingelopen, had met een machinegeweer om zich heen geschoten en zichzelf vervolgens opgeblazen. Nadat de Dienst Speciale Interventies (fictief) had ingegrepen, was het aan het QIT om kansrijke dadersporen te verzamelen.

Het QIT is robuust gekleed. Normaal gesproken komen rechercheurs in witte pakken naar een plaats delict, maar

omdat de situatie nu nog dreigend is, treden ze op met zwaar vest en helm. En met een QIT-embleem om herkenbaar te zijn voor andere veiligheids- en hulpdiensten.

foto: Mediacentrum Defensie | Christian Schrik

Marechaussee en politie ondertekenen speurhondconvenant

Brigadegeneraal Laurent Hendrickx, directeur Operatiën van de Koninklijke Marechaussee heeft samen met Willem Woelders, plaatsvervangend politiechef en hoofd Operatiën Politie Landelijke Eenheid, een convenant ondertekend voor de doorontwikkeling van opleiding, training en inzet van (speur)honden.

Het oude convenant tussen beide organisaties dateerde nog uit 2008. Het vernieuwde convenant draagt bij aan een betere en kwalitatieve samenwerking tussen de KMar en de Nationale Politie. Daarnaast is de KMar begonnen haar trainerscapaciteit uit te breiden en werkt nauw samen met de Nationale Politie in een pilot om een nieuwe wijze van opleiden en certificeren te ontwikkelen. Ook neemt de KMar met Nationale Politie, Defensie, Douane en

Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) deel aan het rijksbrede overleg Honden om meer eenheid en samenwerking te bewerkstelligen op het gebied van verwerving, training/opleiding en dierenwelzijn.

De KMar beschikt over veertien combinaties 'migratiecontrolehond' en zestien combinaties 'speurhond explosieven'. De combinaties van begeleider en hond zijn ondergebracht binnen K9 KMar. Hun aantal wordt naar verwachting nog verder uitgebreid. Dit komt onder andere doordat er binnen de operatie grote behoefte is aan de discipline 'migratiecontrole-

honden' en door het voornemen om in de toekomst ook de luchthavens Eindhoven Airport en Rotterdam The Hague Airport structureel te ondersteunen met combinaties 'speurhond explosieven'.

Bron: KMarMagazine 2022-01

foto: Mediacentrum Defensie | Valerie Kuypers

Lopen buiten de gebaande paden

Wat is het toch een machtig gezicht, die duinen bij Kijkduin. Ik zie hardlopers, jong en oud, het mulle zand op sprinten en het stormachtige weer trotseren. Ik mag vandaag Jan Wassink interviewen. Ja, zo voelt het. Ik ken Jan al jaren, zonder dat we elkaar tijdens ons beider carrières vaak zijn tegengekomen. | Door: Henk Rijke

2021, complex Haag Atletiek, Jan Wassink

Jan is bij de KMar als militair begonnen en na een uitstap als vakbondsbestuurder weer als burgerambtenaar teruggekeerd als senior beleidsmedewerker en secretaris van de Marechaussee Raad. Dan wordt er wel wat van je gevraagd en is het bepaald geen 'standaard' loopbaan geweest. In 2020 is Jan met pensioen gegaan en traint nu de atleten die ik net de duinen op heb zien stormen. Jan was al die jaren bij Staf KMar voor mij net zo'n vanzelfsprekend baken van zekerheid als die beschermende duinen. Als Jan tijdens een vergadering iets inbracht, wist je één ding zeker: even goed luisteren!

Gebakken eieren

Hij komt mij al tegemoet op het complex van Haag Atletiek, schitterend gelegen tegen de al genoemde duinen. "Welkom Henk! Er zijn mensen die denken dat ik hier zelfs slaap, zo vaak ben ik hier te vinden." Ik begrijp dat Jan zijn nieuwe carrière gevonden heeft. Buiten is het koud en regenachtig, binnen warm en de koffie bruin als Jan van wal steekt.

"Ik was voorbestemd om vaders boerderij, gelegen in de uiterwaarden van de IJssel, over te nemen. Maar de toeneemende waterverontreiniging, veroorzaakt

door lozingen van de Duitse chemische industrie op de Rijn, vernielde ons grasland. Boer worden vond ik prima, maar niet daar. Gelukkig begreep mijn vader wel dat ik mijn eigen weg wilde gaan. Na de landbouwschool en wat pionieren in de Noordoostpolder, was ik nog behoorlijk zoekende over wat ik wilde gaan doen. Tijdens een verjaardag zette een kennis van mijn ouders, Marinus Hoefnagel, zelf werkzaam bij de marechaussee, mij op het goede spoor. Weet je wat die jongen doen moet? Naar de marechaussee! Dat had hij goed gezien. Ik had toen al een sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, zag militairen bij ons in de buurt oefenen; 's avonds haalde mijn moeder ze binnen en begon voor de hele club eieren te bakken. Zo'n leven wilde ik ook wel."

Jantje Oorlog

De reünie staat al gepland: op 19 juli 2022 is het vijftig jaar geleden dat lichter 72-4 startte met de opleiding. "Ik lag in gebouw 22, 1e verdieping laatste kamer rechts, met jongens die al in dienst waren geweest. Dat leverde handige tips op. We waren in de ervaren handen van adjudant Withaar, bijgenaamd 'Jantje Oorlog'. Die ging na onze opleiding met leeftijdsontslag. Aan het eind van onze

militaire opleiding hadden we een KOV-oefening (Korte Oorlogsvoering). Tijdens zijn afscheidsspeech op de dijk liepen de tranen over zijn wangen omdat het voor hem afgelopen was om met jonge mensen te kunnen werken. Dat ben ik nooit vergeten."

De ogen van Jan beginnen te glimmen. "Na de militaire opleiding volgde de rijsschool. Ik had mijn BE-rijbewijs al, dus dat betekende voor mij les in een DAF YA-126. Na een week examen en dan door naar de radioschool. Maar de radioschool, daar had ik geen zin in, ik wilde liever op de rijsschool blijven en mijn motorrijbewijs halen. Dus ik maakte tijdens mijn rijexamen bewust wat foutjes. Alleen had de examiner het door. 'Je hebt geprobeerd mij te belazeren. Niet gelukt. Je bent geslaagd.' Het werd toch de radioschool. Daar moesten we tijdens een oefening bij een timmerbedrijf een aantal antennes opzetten. Uit verveling heb ik toen een houtje tussen een houten bankschroef gezet en begon het goed vast te draaien. Alleen knapte niet het houtje, maar de houten bankschroef. Ik was zo beduusd dat ik niets gezegd heb. De dag erop moest ik bij de commandant van de radioschool komen. Bekomen van de schrik heb ik alles uitgelegd. Met bloe-

men, op de fiets, naar die mensen, met excuses en uiteraard heb ik de bank-schroef betaald. Dure fout, maar je mocht in die tijd fouten maken, zo waren ze dan ook wel weer."

Gedeserteerd

"Je had in die tijd nog de jaarlijkse Wapensportdag. De 1e, 2e en 3e Divisie sportend tegen elkaar en wij als leerlingen waren publiek. Na een tijdje hadden we het wel gezien en zijn we met een groepje de hei op gegaan. Werden we gesnapt door een opperwachtmeester die een vrije dag had. 'Dus de heren van de marechaussee zijn gedeserteerd.' Tja, we waren niet op de plek waar we moesten zijn, maar gelukkig betekende ook dit geen einde opleiding of een poosje achter de wacht."

Die Wapensportdag die Jan aanhaalt, heb ik zelf ook vele jaren mee mogen maken. Ik heb er waardevolle herinneringen aan en het bracht altijd een gevoel van saamhorige sportiviteit bij ons allen naar boven. 'Wij Koninklijke Marechaussee'. Of je nou won of niet, we waren in die tijd allemaal een beetje Wapenkampioen. Zouden ze weer moeten organiseren!

Zien zonder gezien te worden

Het karakter van de jonge Jan wordt verder gevormd bij Brigade Soestdijk, post Drakensteyn. "Ik heb de beste herinneringen aan 'post prinsjes'. Dat betekende standby voor het moment dat de prinsjes het kasteel verlieten en buiten gingen spelen. Dan moest je er direct op de fiets van Soestdijk naar Drakensteyn achteraan het bos in. Alleen dan vooral zorgen dat je zo snel mogelijk achter een boom stond om te observeren. Zien zonder gezien te worden."

"Na een paar maanden werd ik samen met collega Mick Tilders geplaatst bij Brigade Den Haag. Bij ons eerste bezoekje konden we ons melden bij adjudant Van Dijk. Mick stond na 30 seconden al weer buiten met de opdracht eerst maar eens naar de kapper te gaan. Ik kon ervaring op gaan doen bij de gemeentepolitie. 'Jij ziet eruit alsof je vandaag voor het eerst een tram ziet', aldus de adjudant. Dat had hij goed gezien. Voor mij betekende het drie maanden detachering

1972, Garderense Heide, Jan Wassink (2e van links)

1972, schietbaan Orderbos, Jan Wassink (staand op links)

bij bureau Duinstraat in Scheveningen en met opperwachtmeester Willem Zuurveld op pad. Van hem kreeg ik een praktijkstage die klonk als een klok. Hij confronteerde mij met de 'spanningen op de Dukdalf' en hoe je daar ook mee om kon gaan. Ook werd ik ingezet tijdens de Haagse manier van viering van de jaarwisseling met kerstbomen 'rausen', vechtpartijen en branden op straat. Het was een goeie leerschool."

Risico gelopen

Later volgde de wachtmeesterkursus. "Dat betekende voor mij wel eerst een halfjaar naar Weert want de landbouwschool voldeed niet als vooropleiding. Daarna kwam ik weer in Den Haag te

recht, maar daar ging het niet naar mijn zin. Jonge collega's werden volgens mij onvoldoende begeleid en ook de wijze van leidinggeven kon volgens mij veel beter. Als ik daar wat aan probeerde te verbeteren, werd dat genegeerd. Ik heb er zelfs een brief aan de afdelingscommandant over geschreven, maar geen antwoord. Toen maar een brief aan de districtscommandant, luitenant-kolonel Lugt. Die nam direct contact met mij op. Of ik niet bij zijn staf wilde komen werken. Mooie kans om eens ergens anders in de keuken te kijken. Vlak daarna werd ik benaderd door Harm Engels van de Marechausseevereniging (MARVER). 'Je hebt risico gelopen en je maten in de steek gelaten. Dit soort acties moet je aan ►

► de MARVER overlaten.' Dat heeft mij aan het denken gezet."

"Het betekende de start van mijn actieve periode bij de vakbond. Eerst als secretaris en later als voorzitter van de afdeling Den Haag. Daarna vroeg de redacteur van het hoofdbestuur, Jan van Wylick, of ik lid van de redactiecommissie wilde worden. Veel van geleerd. Steeds weer nieuwe onderwerpen waarvoor van stapels informatie een doorwrocht artikel moest worden gemaakt. En de MARVER maakte in die tijd ook een enorme ontwikkeling door. Eerst konden alleen onderofficieren lid worden. Officieren, die waren onze werkgever, zo was de gedachte. En vrouwen bij de KMar, dat was 'het einde van het Wapen'. Het tegendeel bleek waar."

Seksistisch en onveilig

Volgens Jan kwam de ommekeer in de jaren 1980. "Officieren konden lid worden en ook steeds meer vrouwen droegen het nassaublauw. Enkele jaren later bleken we als vakbond eigenlijk totaal geen inzicht te hebben in wat onze vrouwelijke collega's bezighield, terwijl toch zo'n 90 procent lid was. Toen we daar in doken, vielen we van de ene verbazing in de andere. Seksistisch en onveilig waren maar een paar van de ervaringen. Er was een wereld te winnen om onze vrouwelijke collega's een betere positie binnen de KMar te bezorgen. Er kwam een actie- en beleidsplan. Iedereen wilde helpen en dat was maar goed ook, want toen er een debat in de Tweede Kamer kwam over de positie van vrouwen in de krijgsmacht, hadden wij als enige vakbond een plan. Hartstikke leuk."

Srebrenica-dossier

"Binnen het hoofdbestuur begonnen ondertussen twee stromingen te ontstaan. 'Wij zijn politie' versus 'wij zijn militair', uiteraard met alle rechtspositionele gedachten die daarbij horen. Het ging hard tegen hard. Op enig moment trad het hele hoofdbestuur af. Werd ik gebeld door de kadervoorzitters. Er was 's middags een afspraak met de minister van Defensie. Of ik de honneurs wilde waarnemen. Dan zit je als opperwachtmeester zomaar met de minister aan tafel. Toen de rook was opgetrokken, werd eerst Jos Put en later Ton Heerts voorzitter. Die had feilloos door hoe het

werkte. Ik werd vicevoorzitter en arbeidsvoorwaardenonderhandelaar. Zat ik weer aan tafel met de minister in het Centraal Georganiseerd Overleg Militairen. Met vallen en opstaan het vak geleerd."

In die tijd speelde het Srebrenica-dossier waarbij – tijdens de debriefing in Assen – de verhoren waren gedaan door opsporingsambtenaren van de KMar. Jan: "En ja, als die kennis dragen van mogelijke strafbare feiten, en dat bleek het geval, dienden zij dat te melden bij de aanwezige officier van justitie. Daar vonden we in het eindrapport echter niets van terug. Dat heeft tot de nodige consternatie geleid. We hadden te maken met opsporingsambtenaren met gewetenswroeging. Het leek wel een 'cover up'. We hebben het dossier toen toch openbaar gemaakt. We vonden onszelf 's avonds terug bij de actualiteitenrubriek NOVA. Mensen zegden hun lidmaatschap op. Dat was een heftige periode, maar ze zijn bijna allemaal teruggekomen."

Ontslag en weer terug

"Eind jaren 90 kwam er voor Ton en mij een einde aan de door Defensie verleende vakbondsfaciliteiten. Toen hebben we tegelijk ontslag genomen en zijn in dienst getreden van de MARVER. We zijn samen de kaderopleiding van het CNV gaan volgen. Het was een tijd van hard werken en ik heb geleerd dat je overal nee tegen kunt zeggen, maar dat je dan

wel altijd twee oplossingen in je achterzak moet hebben. En we zeiden nee en hadden oplossingen. Wij vonden dat het slecht ging met de KMar en zijn toen een mediaoffensief gestart dat mede aanleiding was voor het opstellen van het Beleidsplan KMar 2000."

In die tijd besloot de MARVER zich aan te sluiten bij de FNV, wat het verdwijnen van arbeidsplaatsen bij de MARVER tot gevolg had. Jan: "Toen belde de KMar of ik niet terug wilde komen om te helpen het net opgestelde beleidsplan te implementeren. Ze belden op het goede moment. Binnen een paar dagen was ik terug, maar werd wel tegelijk uit het hoofdbestuur van de vakbond gegoooid. Logisch, maar het werd – na vijftien jaar mijn ziel en zaligheid aan de vakbond te hebben gegeven – een kil afscheid. Dat doet nog wel eens pijn."

"Mijn mooiste klus als burger was de oprichting van de Dienst Personeel & Organisatie Defensie (DPOD). Deze mega reorganisatie stond onder leiding van commandeur Henk Itzig Heine. Ik mocht in die periode voorzitter zijn van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapscommissie (GMC) waarin meer dan zestig medezeggenschapscommissies (MC) waren vertegenwoordigd. Een prachtige klus en binnen de gestelde termijn afgerond."

City Pier City

Ondertussen was Jan door collega Kees Gravemaker nog een heel ander pad gaan bewandelen. "Kees had zich ingeschreven voor de City Pier City Loop. Of dat ook niet iets voor mij was. Dat is nu twintig jaar geleden. En nu heb ik vier trainerlicenties en ben jurylid, scheidsrechter en wedstrijdlerder bij de baan atletiek. Bovendien ben ik voorzitter van de Commissie Atletiek Evenementen. Ik wil doen wat adjudant Withaar niet meer kon doen. Werken met jonge mensen."

Jan loopt zelf, maar noemt zichzelf geen atleet. "Ik noem mijzelf een trainer. Ik wil dat atleten het bij mij naar hun zin hebben. Ze op elke training verrassen. Laatst liepen we naar de binnenstad, kregen we daar van een groepsleid een rondleiding in het nieuwe theater Amare, mochten we een repetitie van het Residentie Orkest

Juli 1973, Apeldoorn, OCKMar, opleiding afgerond

bijwonen en daarna liepen we weer terug. Dat vind ik leuk om te organiseren."

Gouden Eeuw

Ook was Jan meerdere malen betrokken bij de Roparun. Als projectleider, loper en als trainer/begeleider. "580 kilometer, in ons geval van Parijs naar Rotterdam voor het goede doel: kankeronderzoek. Lopen, fietsen, feest in België en in de bus proberen te slapen (wat nooit lukt), dankbaar voor de broodnodige massage van Jan Meijering en de ongelofelijke emotie die je ervaart als je met iedereen langs de Daniel den Hoed Kliniek loopt en vervolgens trots mag finishen op de Coolsingel. Overweldigend."

Jan zit bepaald niet stil, dat is mij wel duidelijk. Allerlei soorten hardloopcursussen en -evenementen komen voorbij en dat geldt ook voor een ander tijdverdrijf: reizen. Samen met zijn partner Helga heeft hij al vele landen bezocht. "En dan kiezen we graag onze eigen weg. We waren in Japan. We kenden de taal niet, maar na twee minuten werden we al op weg geholpen door een vriendelijke Japanner. Zo leer je andere culturen veel beter kennen, dat trekt ons beiden. Argentinië, Canada, we hebben een groot deel van de Arabische wereld gezien. En je pakt ook gelijk een stukje Nederlandse geschiedenis mee. Je schaamt je de ogen uit de kop voor wat onze voorouders allemaal hebben uitgehaald. Hoezo Gouden Eeuw? Volgens mij hebben we het meeste gewoon gejat."

Doodziek

Toen de brief met de aankondiging van het naderend pensioen op de mat lag, was Jan daar, ondanks zijn bijna 67 jaar, eigenlijk nog niet aan toe. "Ik ben geen dag met tegenzin aan het werk gegaan. Het was prachtig om de KMar te zien groeien. De organisatie heeft een complete metamorfose ondergaan. Daar is vooral de periode rond 2010 debet aan. Minze Beuving was toen CKMar. Zijn analyse dat de organisatie 'doodziek' was, er voor de introductie van het concept informatiegestuurd optreden (IGO) veel geld nodig was en dat dit vooral moest naar de mensen die het

2009, City Pier City Loop Den Haag, loopgroep KMar Koningin Beatrixkazerne

2015/16, Roparun estafetteloop, KMar-team

werk op straat doen, heeft voor een omslag gezorgd die we volgens mij nu nog aan het vervolmaken zijn."

Motorrijden

Door de atletiek en het reizen mist Jan de organisatie volgens mij niet. Of toch een beetje: "Eigenlijk zou ik er nog wel eens een keertje op de motor opuit willen, bijvoorbeeld om een transport van een buitenprofielvoertuig te begeleiden. Ik heb bij de afdeling Verkeer in Den Haag alsnog mijn motorrijbewijs gehaald. Tijdens een begeleiding moest er een keer een gereviseerde periscoop van een onderzeeër naar Den Helder. Toen we de haven binnenreden hoorde ik mijn collega op z'n Haags roepen: 'Meneer, waar motte we die kijkbuis douwe?' Ik ben als commandant dienstploeg zelf nog wel eens een dagje op patrouille gegaan. Kleding geleend en rijden maar. Mooie tijd was dat. Later ben ik met een vriend op de motor naar de Noordkaap geweest. 7000 kilometer vrijheid in een

prachtige omgeving. Wat een geweldige ervaring."

Dat gevoel nog wel eens terug te willen, herken ik wel. De KMar heeft ook bij mij vaak een warm familiegevoel opgeroepen. Jan vervolgt: "Weet je, ik heb gedurende mijn carrière enkele malen in de privésfeer afscheid moeten nemen van mensen die heel dicht bij mij stonden. Elke keer was er warme steun vanuit de organisatie. 'We gaan vanavond met een paar man naar de bioscoop. Je gaat wel mee?' Een andere keer ging een collega zelfs mee op een al gepland weekje vakantie zodat ik niet alleen zou zijn. Zeer waardevol."

Als ik de duinen achter mij laat en de Veluwe weer voor mij opdoemt, ben ik blij dat ik Jan een beetje beter heb mogen leren kennen. Hij heeft er meerdere malen voor gekozen buiten de gebaande paden te lopen. Daar zijn wij volgens mij als KMar niet slechter van geworden. Integendeel!

1972, Amsterdam, de beschoten VW-kever

Regelmatig krijgt uw 'boekenredacteur' een wat ouder boek in handen. Een boek waarin een marechaussee (of de KMar) een grote rol heeft gespeeld en dat de moeite waard is om nog eens onder de aandacht te brengen. Dit boek dateert uit 1993, auteur is de Alkmaarse hoofdagent Paul van Hove, die ten tijde van een vuurgevecht in 1977 als marechaussee gedetacheerd was bij de Amsterdamse politie. | Door: Willem Geense

Op een boekensite trof ik de volgende beschrijving aan: "146 schoten: de verbeterde jacht van een agent op de criminelen die hem trachtten te vermoorden. Geromantiseerd verslag van de speurtocht van een politieman naar de daders van een vuurgevecht waarin hij en een collega ternauwernood aan de dood ontsnapten." Het boek wordt een "geromantiseerd verslag" genoemd waarbij namen zijn veranderd. De ontvoerde biernagenaar Heineken en zijn chauffeur Doderer worden bijvoorbeeld aangeduid als bierbrouwer Hopman en chauffeur Van de Donk. Ook de namen van politiechefs zijn gewijzigd. De grote feiten kloppen wel, zoals bevestigd in het officiële 'Dagboek van de Brigade Amsterdam-Bijstand'.

Het boek geeft een goede beschrijving van de sfeer in Amsterdam en bij de politie anno 1977. Dat is inmiddels 45 jaar geleden en om zelf weer die sfeer te proeven, heb ik een jaaroverzicht van 1977 doorgenomen. Het was nogal een tumultueus jaar met twee grote vliegarampen (Tenerife en Madeira), de treinkaping bij De Punt en de schoolgijzeling in Bovenmilde, een grote aardbeving in Zuid-oost-Europa, vliegtuigkapingen door

Palestijnen, de ontvoering van de Duitse werkgeversvoorzitter Hanns Martin Schleyer door de *Rote Armee Fraktion* (RAF) en het doodschieten van de Utrechtse politieman Arie Kranenburg door RAF-lid Knut Folkerts.

Heftig vuurgevecht

Zondagochtend 16 oktober 1977: om kwart over vijf stappen de 27-jarige marechaussee Paul van Hove en zijn politiecollega Hans, in hun standaard VW-kever (pit-auto) voor een laatste surveillance ter afsluiting van de nachtdienst, waarin veel is geklaverjast en koffiegedronken.

In het verhaal maakt auteur Van Hove al snel duidelijk dat hij zijn marechaussee-mentaliteit van weinig praten en veel aanpakken, heeft meegenomen naar het Amsterdamse korps. Ze treffen op straat een paar collega's aan die een autobestuurder controleren en Paul en Hans gaan bij hen staan. Als de gecontroleerde auto is weggereden, duikt uit de mist plotseling een groene Opel Rekord op die bij het zien van de twee politieauto's snel omkeert en ervandoor gaat. Paul ziet nog dat er minstens twee personen in de auto zitten. Dit wekt de argwaan

van Paul en zijn collega's, waarna ze besluiten de Opel maar eens te controleren.

Bij navraag op het hoofdbureau blijkt het kenteken op naam van een dubieuze, criminele Utrechtse autohandelaar te staan. Als Paul naast de Opel rijdt, krijgt hij een goed beeld van de bestuurder, maar dan escaleert de zaak: de Opelbestuurder probeert in volle vaart de politieauto van de weg te drukken. Nóg een reden om de Opel aan de kant te zetten,

Mar1 Paul van Hove

maar de trage VW-kevers zijn geen partij voor de snelle Opel, wát voor gevaarlijke manoeuvres Paul ook uithaalt. In het licht van hun koplampen zien Paul en Hans dat er drie mannen in de Opel zitten. Een van hen haalt een machinepistool tevoorschijn en neemt vanaf de achterbank de politieauto onder vuur. Als Paul afremt omdat zijn voorruit is versplinterd, haalt de tweede politieker hen in, waarna die ook onder vuur wordt genomen. De achtervolging gaat onverminderd door, maar de paar schoten uit het politiepistool maken weinig indruk. Paul heeft als marechaussee de beschikking over de zwaardere Browning 9mm en ook nog over extra houders met munitie. Wanneer ze na een lange achtervolging de Opel kwijt zijn, duikt deze plotseling op uit de mist, maar staat nu dwars op de weg; een regelrechte hinderlaag met maar één doel: de beide agenten definitief afmaken. De criminelen openen met zware wapens het vuur op de VW-kever. Het politiepistool van Hans weigert maar de Browning niet, en Paul weet de Opel en een of twee van de schutters te raken, waarna de Opel in de mist verdwijnt. De VW-kever is niet alleen flink beschoten, ook de beide voorbanden zijn lek, waardoor de achtervolging moet worden gestaakt.

146 lege patroonhulzen

Als Paul later in het ziekenhuis is om de vele glassplinters uit zijn ogen te laten halen, hoort hij via de portofoon dat de vluchtauto leeg is aangetroffen met wel vijftien kogelgaten in de carrosserie en heel veel lege hulzen in de wagen. In de bestuurdersstoel zit een groot gat, de leuning is doordrenkt met bloed en op de vloer ligt nog een plas; de bestuurder moet zwaargewond zijn geraakt. Op de weg loopt een bloedspoor richting Kamp Zeeburg, waar later in een verlaten binnenschip in de haven nog veel meer bloedsporen worden gevonden. Verder worden in de Opel veel inbrekersspullen aangetroffen zoals pruiken, brillen en valse kentekenplaten. Uit onderzoek blijkt dat Paul 21 schoten heeft gelost waarvan er 18 doel hebben getroffen, en dat er 146 lege hulzen in de Opel liggen.

Bureaucratische chefs

Wanneer Paul na verloop van tijd terug-

1972, Amsterdam, marechaussee Paul van Hove (cirkel) gewond op de straat

1972, Amsterdam, vijftien 9mm-treffers op de Opel

keert op zijn politiebureau aan het Mosplein, krijgt hij een telefoontje van zijn KMar-brigadecommandant. Die is echter niet geïnteresseerd in hoe het met Paul gaat. Hij wil alleen weten hoe het in vredesnaam mogelijk is dat hij meer schoten heeft gelost dan de reglementair voorgeschreven tasvoorraad munitie. Het is overigens niet de laatste keer dat marechaussee Van Hove met dit soort bureaucratische chefs te maken krijgt.

Voor professionele hulpverlening na een schietpartij is in die tijd nog geen aandacht. Paul zit behoorlijk met zichzelf in de knoop en voor hulp van een psychiater heeft de politie geen geld; hij moet maar naar de psychologische dienst van Defensie in Utrecht.

Onder tafel

Dan komt er in het boek een 'verhaaltussendoor' van verpleegkundige 'Nella' die kennelijk connecties heeft in de on-

derwereld en die gedwongen/overgehaald wordt de zwaargewonde Opel-bestuurder onder primitieve omstandigheden te behandelen. Deze 'Nella' zal na de publicatie van het boek nog voor de nodige ophef zorgen. Ze wordt later verhoord omdat ze een schotwond van een (andere) crimineel heeft verzorgd, maar ze ontkent dat ze al eerder gewonde criminelen heeft geholpen. De verantwoordelijke hoofdcommissaris, in het boek Hans Weijling genoemd, blokkeert verdere voorstellen van de rechercheurs om haar nog eens nader te verhoren. Het zal niet de laatste keer zijn dat bepaalde zaken binnen het politiekorps onder tafel verdwijnen.

Over tot de orde van de dag

Het rechercheonderzoek naar de grote schietpartij gaat met veel mankracht van start, tót twee weken later de Amsterdamse vastgoedmiljonair Maup Caransa wordt ontvoerd; een ontvoer-

► ring die door de RAF wordt geclaimd. Het is de eerste ontvoering in Nederland en dát onderzoek krijgt de hoogste prioriteit. Voor de schietpartij van 16 oktober blijven nog slechts twee rechercheurs over. De aanslag op Paul en Hans heeft vooral op Paul een grote impact gehad. Hij wil zijn verhaal kwijt, maar merkt al snel dat iedereen weer overgaat tot de orde van de dag. Van de leiding van het politiekorps of van de KMar hoort hij al helemaal niets.

Na de gewelddadige schietpartij op die 16e oktober, vinden tussen 1978 en 1980 in Amsterdam vijf gewapende overvallen plaats met waarschijnlijk steeds dezelfde daders. Er wordt gebruikgemaakt van dezelfde vermommings- en vuurwapens waarmee vaak schoten worden gelost om het personeel van een bank of van een geldtransport te intimideren. Tweemaal wordt een bewakingshond doodgeschoten en de buit bij de overvallen is enorm. De overvallen worden zeer levensecht in het boek beschreven. Paul is ervan overtuigd dat het om dezelfde dadergroep gaat die hun op 16 oktober geprobeerd heeft te vermoorden, maar alle rechercheonderzoeken lopen vast.

Riskante beslissing

Dan neemt Paul de riskante beslissing om zelf maar eens 'in het milieu' te gaan rondkijken. Hij gaat een verdacht café 'afleggen' maar dat wordt gezien door een paar criminelen die zichzelf de 'Drie Musketers' noemen. Zij gebruiken het verdachte café voor hun afspraakjes, waarbij hen de actie van Paul is opgevalen. Hij ontvangt de niet mis te verstane boodschap dat hij hiermee groot gevaar loopt. Pauls voorstel om dit verdachte pand binnen te vallen, wordt door een hoge politiefchef geblokkeerd.

In 1982 wijzigen de roofovervallers hun tactiek. Ze maken niet langer gebruik van een snelle vluchtauto maar van een snelle speedboot, waarmee ze in het grote havengebied weten te ontkomen. Daar heeft de politie zo gauw geen antwoord op. Echter, na een overval in Aalsmeer, verliezen de overvallers een door hen gebruikte pruik die zeer waardevolle informatie oplevert.

Geseponeerd

Op 9 november 1983 wordt de Amsterdamse bier- en vastgoedmagnaat Freddy Heineken ontvoerd, samen met zijn chauffeur Ab Doderer. Deze geruchtmakende ontvoering wordt op 30 november succesvol beëindigd, maar slokt wederom alle beschikbare researchcapaciteit op. Paul keert terug naar het alledaagse politiewerk, maar loopt nog regelmatig binnen bij Bureau Bijzondere Zaken (BZ) om nieuw aangeleverde foto's van verdachten door te lopen. In een stapel foto's van de verdachten van de Heinekenontvoering, herkent Paul twee van 'zijn' schutters! Zes jaar na het waanzinnige vuurgevecht heeft hij eindelijk beet.

De Heinekenontvoerders worden uiteindelijk gearresteerd maar het blijkt moeilijk ze aan de schietpartij van 1977 te koppelen of aan de reeks gewapende roofovervallen die daarop volgde. Ook deze zaken worden door Justitie geseponeerd.

Publiciteit

In januari 1987, Paul is inmiddels overgeplaatst naar de Gemeentepolitie Alkmaar, blijft hij zijn eigen onderzoek voortzetten. Wanneer er wéér een onderdeel van het onderzoek wordt geseponeerd, besluit Paul zijn verhaal openbaar te maken en zoekt contact met een journalist om het naar buiten te brengen. Niet alleen voor zichzelf, maar vooral voor de vele slachtoffers van de serie overvallen. De journalist weet een stevig artikel op de voorpagina van de zaterdagkrant geplaatst te krijgen met de kop: "Alleen tegen de Heinekenontvoerders". De dag erna wordt deze journalist thuis door twee man zwaar mishandeld.

In september 1989 geeft Justitie toe en start een gerechtelijke vooronderzoek (gvo) tegen de schutters/ontvoerders, maar na een aantal blunders, wordt ook dit gvo getroffen door een sepot. Paul blijft zich vastbijten en doet er alles aan om het sepot ongedaan te krijgen. Hij zoekt de publiciteit in kranten en op tv en schrijft tal van politici aan, maar krijgt steeds meer het gevoel dat hij er helemaal alleen voorstaat. Uiteindelijk besluit hij tot het schrijven van het boek '146 schoten', samen met auteur en collega T. Teunis. In het naschrift legt hij uit

waarom: uit onvrede met de afloop en om op te komen voor de vele slachtoffers. Hij wil ook aantonen dat de Heinekenontvoerders al vóór de kidnapping, een hele reeks zware overvallen hebben gepleegd, maar daar wordt in de media niet of nooit over gesproken.

De publicatie van het boek in oktober 1993, zorgt voor grote ophef: op 6 oktober verschijnt een artikel in De Telegraaf met als kop: "Hoofdagent in boek: dochter van politiefchef verpleegde Heinekenontvoerder." De bekende misdaadjournalist John van den Heuvel schrijft verder het volgende: "De Alkmaarse hoofdagent Paul van Hove, die al jarenlang verwoede pogingen doet om twee Heinekenontvoerders in verband te brengen met een schietpartij met de Amsterdamse politie en ze voor de rechter te krijgen, zegt over aanwijzingen te beschikken dat een oud-commissaris van de Amsterdamse politie bij deze zaak is betrokken. Een van de Heinekenontvoerders die bij de schietpartij met Van Hove in 1977 zwaargewond zou zijn geraakt, kreeg daarna medische verzorging van een dochter van een hoofdcommissaris." Volgens Van Hove – aldus de krant – wilde de commissaris voorkomen dat zijn dochter vervolgd zou worden voor haar hulp aan een voortvluchtige crimineel en gaf daarom opdracht het onderzoek op een laag pitje te zetten. De dochter wordt in het boek aangeduid als 'Nella', verpleegkundige in het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis in Amsterdam-Oost. De Amsterdamse politie heeft haar rol nauwelijks onder de loep genomen. "Wij zijn ervan overtuigd dat het feit dat zij de dochter was van een hoge politiefchef, heeft meegespeeld", aldus de krant.

Kortom: '146 schoten' is een goed leesbaar en spannend boek van de categorie true crime dat een goed beeld geeft van de roerige jaren 70 in Amsterdam. Het boek is niet meer in de handel maar nog wel via internet te koop.

Paul van Hove (Alkmaar, 1950) wordt na zijn opleiding bij het OCKMar (1969) geplaatst bij de brigades Den Haag, Amsterdam en Amsterdam-Bijstand. Na de politieschool te hebben gevolgd, gaat hij in 1984 over naar de Gemeentepolitie Amsterdam (bureau Warmoesstraat) en in 1986 naar de Gemeentepolitie Alkmaar. In 2003 krijgt Paul ontslag met behoud van pensioen. Tien jaar later treft hem een hartinfarct en wordt hij arbeidsongeschikt verklaard.

Hoe staat de 'groene' KMar ervoor in het Marechausseemuseum?

Er was onrust ontstaan onder oud-dienstplichtig marechaussees over het gewijzigde expositiebeleid van het Marechausseemuseum en het ontbreken van de 'groene' Koninklijke Marechaussee in het museum op dit ogenblik. Naar aanleiding hiervan hebben Hans Hovens, voorzitter van de Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee (SMK), en René Parijs, vestigingsdirecteur van het Marechausseemuseum, de redactie van Marechaussee Contact uitgenodigd voor een gesprek over de toekomstige positie van de dienstplichtig marechaussee binnen het museum. | Door: Rob van Cutsem

Als oud-dienstplichtig marechaussee vind ik dit onderwerp uiteraard belangrijk, temeer omdat de interesse in de groene KMar lijkt toe te nemen, gezien het aantal leden van de groep 'Dienstplichtige Marechaussees met groot verlot' op Facebook, plus de 33.000 man die ooit dienstplichtig marechaussee zijn geweest en daaraan nog vaak met plezier terugdenken. Ik reisde af naar Buren en werd daar hartelijk ontvangen door Hans en René. Zij waren blij om meer te kunnen vertellen over de toekomstplannen van het museum.

Even voorstellen

Hans Hovens: "Ik ben begonnen bij het Korps Mariniers, waarna ik ben overgestapt naar de Koninklijke Marechaussee, waar ik veel functies vervulde bij het opleidingscentrum en in Den Haag. Na een lange periode bij de Nederlandse Defensie Academie en tot slot in een functie als nationaal KMar-vertegenwoordiger bij het Joint Force Command in Brunssum, ging ik in 2012 met leefsontslag. Hierna werd ik gevraagd als

voorzitter van SMK. Dat zou mij niet meer dan een halve dag per week kosten, maar in de praktijk was het eerder het tegenovergestelde! Dat ligt deels aan mijn belangstelling voor de historie, en deels doordat ik – in tegenstelling tot mijn voorgangers – geen staf om me heen heb."

Hans is actief op de Facebookpagina van de actief-dienenden en de voormalig dienstplichtig marechaussees en zag in oktober een bericht dat de dienstplichtig marechaussee uit de expositie van het museum leek te verdwijnen. "Potverdorie, dan zijn we er niet in geslaagd aan de achterban te communiceren waar we met zijn tweeën mee bezig zijn." Hij geeft aan dat het museum het veel meer moet hebben van tijdelijke exposities, want de permanente tentoonstelling is minder in staat om mensen terug te laten komen. Als voorbeeld noemt Hans: "Iemand vertelde mij dat zijn zoon hier was geweest. En die zei: 'Ik ga er nooit meer naar toe, want het is nog precies hetzelfde als toen ik hier met u was.'

Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn." René Parijs vult aan dat hij vorige week juist een klacht kreeg over het omgekeerde: "Ik was hier veertig jaar geleden en nu is alles veranderd." Duidelijk, je kunt niet iedereen plezieren!

René Parijs, dienstplichtlichting 81-6, opgekomen bij de Pantserluchtdeelartillerie, opgeleid in Ede, paraat in Langemannshof, West-Duitsland. "Ik was daar radiotelefonist/telexist, dus ook luisteren naar de Russen. Dit verhaal vertelde ik onlangs aan mijn zoon van 21 die keek me aan alsof ik van Pluto kwam!"

Na zijn parate tijd werd René beroepsofficier bij de Koninklijke Luchtmacht, vooral in HR en opleidingsrollen, en de laatste tien jaar vooral in de functie van Chef Staf op twee vliegbases. In 2011 werd hij (de laatste) directeur van het Militair Luchtvaart Museum op Soesterberg, met de opdracht het museum te outsourcen. René: "In november 2014 ben ik eervol ontslagen. Ik ben dus geen militair meer, ben niet met pensioen en ►

2021, René Parijs, vestigingsdirecteur Marechausseemuseum

- heb als museumdirecteur een volledige dagtaak."

René had aangegeven graag directeur te willen worden van het Marechausseemuseum en ontmoette in 2017 Hans Hovens. Hans als verhuurder en eigenaar van de collectie en het gebouw, gaf hem de opdracht: "Maak van dit 'achterbanmuseum' een succes."

En die achterban is behoorlijk groot! René daarover: "Ik heb te maken met Stichting Marechaussee Contact met 2300 leden, met Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee met een achterban, met Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee, en met de operationele Koninklijke Marechaussee en Staf CKMar in Den Haag plus 33.000 oud-dienstplichtig marechaussees."

"Dit ging allemaal niet vanzelf. Toen ik in 2017 begon, werd ik gezien als een buitenstaander. Ik was dan wel militair geweest, maar had van de KMar weinig kaas gegeten, wat indertijd ook wel zo was." Waar René verder op doorgaat, is dat sinds 2014 de organisatie anders was dan daarvoor. De Stichting Koninklijke Defensiemusea werd de hoeder van vier defensiemusea, waaronder het

Marechausseemuseum, en als museum in Buren maak je in één keer deel uit van een groter geheel. Er kwam een groot aantal nieuwe eisen bij, ook al opgelegd door de Erfgoedinspectie, hierover later meer.

Museum met een verhaal

"Hans en ik zijn begonnen met kijken naar de collectie enerzijds maar ook naar de tentoonstellingen", vervolgt René. "Je blijft alleen maar relevant als er een verhaal verteld wordt, middels tentoonstellingen, opstelling, presentatie of anderszins. Maar je moet wel zorgen dat er steeds een verandering in zit, anders komt je publiek niet, of niet meer terug."

"De eerste jaren was het Nationaal Militair Museum in Soest een enorme publiekstrekker. Maar het onderliggende verhaal is juist belangrijk. Voor het Marechausseemuseum hebben we bedacht dat de Canon van de Koninklijke Marechaussee, 1814 tot 2025, en alles wat daartussen zit, een van de vaste waarden moet gaan worden. En dat is een constant veranderend beeld, de wereld verandert, het dreigingsbeeld verandert, dus verandert de Koninklijke Marechaussee mee."

"We deden in de achterliggende vier, vijf jaar geregeld bezoekersonderzoek: waarom is dit een leuk museum, waarom komt men hier? Marketing is belangrijk voor ons en kost veel geld. Je moet constant interessant blijven. Wat ik vooral aan het doen ben, is de mens in het uniform laten zien. Het is voor ons leuk te zien dat dit jouw baret is, jouw handboek en het voertuig waar je in gereden hebt, maar voor het merendeel van het publiek zonder marechausseeachtergrond is er geen bal aan. Je kunt wel dat materiaal gebruiken omdat jij je verhaal kan vertellen, en wat jij vertelt over je initiële opleiding. Wat had je dan aan? Nou dat! En waar was je toen? Nou daar! En wat deed je? Et cetera."

"As we speak zijn we bezig acht interviews te houden met jonge marechaussees. Wat doe je nu? Waar zit je, en wat overkomt je, en hoe leuk of hoe niet leuk is het? Vorige maand hadden

we twee activiteiten in het kader van de vernoemingsceremonie van de gesneuvelde wachtmeester Jeroen Severs. Op zo'n moment komen pijnbeleving, PTSS en dood binnen. Dat zijn thema's die megabelangrijk zijn en eigenlijk niet verteld worden in ons museum. Ik zeg het vaak tegen collega's, we zitten niet bij de scouting, het is niet altijd leuk. Zo'n verhaal als wat Jeroen overkwam, komt hard binnen."

"Hans en ik hebben het er vaak over gehad dat de KMar zich onderhand lijkt te schamen voor wat ze doet. Nu valt dat de laatste tijd wel mee, zeker na de serie op tv, die op een goede manier, zonder bravoure, bracht wat het werk inhoudt. Dat proberen wij hier in het museum ook, maar je kunt in een museum nooit de echte actie laten zien. We hebben nu wel iedere maand 'De militair vertelt'. Dan komen hier op een zaterdag marechaussees in uniform vertellen wat ze doen, en het publiek kan dan vragen stellen. De professionaliteit van marechaussees, zoals je bijvoorbeeld ziet op Schiphol, proberen we ook hier in het museum te laten zien."

Koude Oorlog

Terugkomend op de groene KMar gaat René verder: "In de Canon van de KMar moet de Koude Oorlog een prominente plaats krijgen, maar dan moeten we het ook zo noemen, want Jan Publiek weet het anders niet. Dat je dan te maken hebt met 33.000 dienstplichtig marechaussees die buiten 'het was zo leuk met elkaar' ook de serieuze kant van hun taak goed snapt, is ons heel duidelijk. Die Koude Oorlog moet echt een ding worden, dat moet de *backbone* van het museum worden. Dat wij met 33.000 mannen ons land hebben gediend, en wat daar allemaal over te vertellen valt."

Dit jaar is het museum vijftig jaar gevestigd in het Weeshuis in Buren. Van 13-19 juni is er een lustrumweek, hopelijk met aanwezigheid van leden van het Koninklijk Huis. Tijdens die lustrumweek zal ook de Stichting Dienstplichtig Marechaussees aanwezig zijn.

De mens achter het uniform

Hans geeft aan: "Ten eerste willen we veel meer focus op de mens achter het

uniform. Zo is er recent extra aandacht voor de ernstige kant van de KMar door de twee verschenen boeken: 'First Responder', over Renaldo Ishaak, de marechaussee die als eerste aanwezig was bij de aanslag bij de Naald in Apeldoorn, en 'Onder Vuur', het verhaal van Emiel Jansen over de aanval op de patrouille waarbij Jeroen Severs sneuvelde. Naast deze zeer indrukwekkende verhalen laten we ook de luchtige verhalen horen."

"Ten tweede zie je dat we als museum op weg zijn ergens naartoe. Die canon hoeft niet per se een chronologische volgorde van 1814 tot 2025 aan te houden. De historie van de KMar biedt veel meer onderwerpen die als voorbeeld kunnen dienen. Zo zou het best kunnen dat de expositie over de Koude Oorlog, niet meer begint bij de pop die we hebben aangekleed in het uniform zoals gedragen in 1814, en eindigt met wat we vandaag de dag aan hebben op wat we over tien jaar aan hebben."

Erfgoedinspectie

Buiten deze blik voorwaarts vertelt René over de controle van de Erfgoedinspectie, nu Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed geheten. Die controle is de aanleiding geweest voor het niet meer zichtbaar zijn van een aantal stukken in het museum.

"Ik kwam in 2017 en kreeg een inspectierapport van wat toen nog heette de Erfgoedinspectie. Vanwege het opnieuw inrichten van het bestuur van het museum onder de Stichting Koninklijke Defensie Musea, werd de collectie in bruikleen gegeven aan de Staat en moest in één keer worden getoetst aan de Erfgoedwet uit 2016. Om te beginnen moest het museum met documenten kunnen aantonen hoe het aan de stukken is gekomen. Vervolgens bleek dat de collectie voor een belangrijk deel uit echte militaire goederen bestond zoals wapens, verbindingsmiddelen en uitrustingsstukken, die aan specifieke eisen moesten voldoen voor wat betreft wet- en regelgeving. Gevolgd door vragen als: wat is het, waarom is het relevant, waarom bewaar je dit en waar heb je het liggen?"

Herinrichting

"Omdat de collectieregistratie volgens

de erfgoedinspecteur niet op orde was, werden we als museum afgekeurd. Items waren niet goed geregistreerd en lagen niet op de plaats waar ze moesten liggen. De bewaaromstandigheden waren niet oké. Alle materialen waren ernstig achteruit gegaan. Op zaalniveau moest de temperatuur worden aangepast, de luchtvochtigheid worden geregeld enzovoort. De zalen moesten eerst worden leeggemaakt, voordat ze op de nieuwe, vereiste manier konden worden ingericht om te exposeren. Het mocht niet meer op de oude manier.

Dan maak je de afweging, waar laten we de collectie? Die werd dus voor het grootste deel verplaatst naar het state-of-the-artdepot in Soest, waar de stukken zes weken in zuurstof-arme ruimtes in quarantaine zijn gegaan waardoor bacteriën en schimmels gedood worden."

"De afgelopen jaren waren gekwalificeerde registratoren bezig met het registreren van de 15.000 tot 16.000 objecten. Fysiek wordt nu negentig procent van de collectie bewaard in het depot in Soest, maar is uiteraard nog steeds eigendom van SMK. Er is dus niets weggedaan, alles is aanwezig. Voor een tentoonstelling komen de benodigde stukken uit de collectie naar Buren, compleet met conservatoren om de objecten te plaatsen in die ruimte, in die kast, in die vitrine. Wanneer de Erfgoedinspectie een specifiek stuk wil zien, kunnen we precies aangeven waar dit staat."

Wat betreft de collectie sluit René af met: "Van bepaalde stukken waarvan we er veel hebben, zoals sabels, houden we de mooiste zelf, de rest gaat of terug naar Defensie, of naar een ander museum. Er is een selectie gemaakt van wat het museum voor de basiscollectie nodig heeft, en wat voor specifieke tentoonstellingen waardevol zal zijn. Van bijvoorbeeld handvuurwapens hebben we een behoorlijke collectie, maar voor een

tentoonstelling over een bepaalde aanslag, kan een bij deze aanslag gebruikt handvuurwapen juist weer heel belangrijk zijn."

Tot slot

Er zijn twee dingen aan de hand (ge-weest). Ten eerste, gedreven door de Erfinspectie is een professioneel beheer van de collectie opgezet. Ten tweede: wat doe je dan met het museum?

René: "Er is een beperkt budget, dus we passen deel voor deel het museum aan, aan ons idee van de Canon van

2021, Hans Hovens, voorzitter Stichting Museum der Koninklijke Marechaussee (SMK)

de Koninklijke Marechaussee. Het deel Koude Oorlog, en dus de dienstplichtig marechaussee is niet vergeten, maar het kost geld en tijd dat er nu niet is. Binnen de komende twee jaar is dit vertaald in geld en resultaat, en zal deze tentoonstelling er staan."

Uit dit gesprek met Hans en René blijkt dat de dienstplichtig marechaussee niet vergeten worden; zij krijgen in de komende twee jaar een prominente plek in het museum. De uniformen, wapens, boeken en voertuigen zijn niet weg, maar liggen veilig opgeslagen en zullen gebruikt worden in de tentoonstelling over de Koude Oorlog en andere specifieke toekomstige exposities.

Yge ten Berg: “Waren alle VN-missies maar zo vreedzaam”

1999, Cyprus, de Friese invloed van Yge ten Berg is duidelijk zichtbaar

De Nederlandse deelname aan UNFYCIP was relatief kort, van 1998 tot en met 2001. In totaal 606 Nederlandse militairen maakten deel uit van deze United Nations Peacekeeping Force in Cyprus. Ieder halfjaar roteerden 100 Nederlandse militairen. Eerste luitenant KMar, Yge ten Berg, was een van hen. | Door: Kees Poelma

“Mijn uitzending naar Cyprus was nogal een verrassing”, vertelt Yge ten Berg. “Ik was eerder geplaatst geweest op het NAVO-hoofdkwartier in Brussel en had ook deel uitgemaakt van de MFO-missie in de Sinaï. Een plaatsing op een van de ABC-eilanden leek me een mooie volgende uitdaging. Een nieuwe missie stond helemaal niet in mijn planning maar toen een collega door omstandigheden niet naar Cyprus kon en mij vroeg of ik zijn missie wilde overnemen, was de keuze toch nog snel gemaakt.”

Van Eindhoven naar Cyprus

“Ik ging met de A-Cie van 103 Verkenningsebataljon in opleiding naar de School voor Vredesmissies. Een goede opleiding waarin veel werd verteld over de geschiedenis en achtergronden van het conflict. We gingen naar de mijnschool in Reek en volgden onder andere een ehbo-opleiding. In december 1999 vertrok ik met deze eenheid en

twee andere KMar-collega's vanaf Eindhoven naar Cyprus. De militairen van de A-Cie begonnen direct met hun waarnemingstaak en voerden patrouilles uit te voet, per fiets of auto maar ze hadden ook een aantal vaste verkenningsposten. Later oefenden ze ook in anti-riot demonstraties met een mix van andere nationaliteiten waarbij het er niet altijd zachtzinnig aan toeling.”

Grote armoede

“Ik werd plaatsvervangend commandant van de FMPU (Force Military Police Unit). Mijn onderkomen was in een Engelse barak op de oude vliegbasis in Nicosia. De FMPU-eenheid bestond uit 25 man: Engelsen, Argentijnen, Hongaren, Tsjechen, Oostenrijkers en drie Nederlanders. Wij behandelden hoofdzakelijk aanrijdingen (op Cyprus wordt links gereden) maar deden ook de gebruikelijke onderzoeken naar incidenten die nu eenmaal plaatsvinden binnen elke missie. Alcohol speelde daarbij af en toe een rol, maar over het algemeen kan gezegd worden dat de UNFYCIP-missie rustig doorging met hoe het was begonnen. De verhoudingen met het Nederlandse contingent waren sowieso goed te noemen.

Veel contacten met de lokale bevolking waren er niet, alleen met de tolken en schoonmakers. Dat veranderde toen mijn echtgenote Anne-Gé tijdens mijn

De bufferzones Nicosia

Het onderkomen van Yge in Nicosia

verlofperiode overkwam. We huurden een auto en zijn veertien dagen het hele eiland rondgegaan. Vaak bleef het bij gebarentaal maar de vriendelijkheid van de bevolking was evident. Wel zagen we dat onder de Maronieten op het eiland grote armoede heerste. Deze Maronieten behoren tot de oosters-katholieke kerken en volgen de West-Syrische liturgie. Ik ben nog eens mee geweest met een voedseltransport naar deze bewoners in het zuiden."

Utopie

"Wanneer we zelf gingen eten gebeurde dat met de eenheden, alleen

was het wel altijd zo'n zevenhonderd meter lopen. Dit moest veelal heuvel-op-heuvel-af en ik merkte dat het me heel veel energie kostte en kon de anderen soms maar met moeite bijhouden.

Terug in Nederland bleek ik een hartafwijking te hebben waaraan ik goed ben geholpen en volledig van ben hersteld. Zonder mijn uitzending naar Cyprus was dit misschien helemaal niet naar boven gekomen maar eind goed al goed."

"Natuurlijk heb ik ook veel van de bufferzone gezien en dan is het triest

om te ervaren hoe het ooit moet zijn geweest. Verlaten en vernietigde woningen, achtergelaten speeltuigen, verwilderde tuinen en verdord landbouwgrond, karkassen van auto's en gewoon troep.

In juni 2000 kwam er alweer een einde aan mijn deelname aan de UNFYCIP-missie en ik kijk er alleen maar met veel, heel veel plezier op terug. Waren alle VN-missies maar zo vreedzaam. Nog beter is natuurlijk dat deze missies helemaal niet meer nodig zijn maar dat zal wel een utopie blijven."

Achtergrond

In de Britse kroonkolonie Cyprus kwam het in de jaren 1950 tot een bloedige strijd tussen enerzijds het Britse leger en de Turkse minderheid op Cyprus en anderzijds de Grieks-Cypriotische meerderheid van de bevolking, die aansluiting van het eiland bij Griekenland voorstond. Begin 1959 werd deze guerrilla beëindigd door een akkoord. Cyprus werd op 11 februari 1959 onafhankelijk, maar Groot-Brittannië behield op het eiland enkele soevereine militaire bases. Cyprus mocht geen politieke of economische unie met een ander land aangaan. Dit verbod was ingegeven door de angst dat Griekse of Turkse Cyprioten aansluiting zouden zoeken bij Griekenland dan wel Turkije. De spanningen tussen de twee bevolkingsgroepen kwamen in december 1963 echter tot een nieuwe uitbarsting. De Grieks-Cypriotische leider Makarios – aartsbischof en president van Cyprus – wilde namelijk vergaande grondwetswijzigingen doorvoeren. De Turks-Cypriotische leiders verzetten zich hier fel tegen. Makarios diende vervolgens bij de Veiligheidsraad een klacht in tegen Turkije, dat hij ervan beschuldigde de Turkse Cyprioten militair te steunen. De Veiligheidsraad besloot op 4 maart 1964 een vredesmacht op Cyprus te stationeren. De NAVO-leden van de raad was hieraan veel gelegen om zo het gevaar van een oorlog tussen de NAVO-bondgenoten Griekenland en Turkije te bezweren.

Cyprus viel uiteen in twee delen, enkele Grieks-Cypriotische enclaves in het noorden daargelaten. De opdeling had gevolgen voor het takenpakket van de vredesmacht. UNFYCIP ziet sindsdien toe op het informele staakt-het-vuren – een formeel bestand is nooit gesloten – waarbij de confrontatielijn die UNFYCIP op de kaart vastlegde als pragmatische maatstaf wordt gehanteerd. Een gedemilitariseerde bufferzone ('de groene lijn') aan beide zijden van de confrontatielijn, moet het toezicht vergemakkelijken.

De Veiligheidsraad stelde in 1993 de omvang van de vredesmacht vast op drie infanteriebataljons van elk ongeveer 350 militairen. De vredesmacht concentreert zich vooral op de handhaving van het kwetsbare staakt-het-vuren in de bufferzone. De bufferzone is verdeeld in drie sectoren, die elk aan een infanteriebataljon zijn toebedeeld. Het hoofdkwartier van UNFYCIP ligt in Sector II op het voormalige vliegveld van de hoofdstad Nicosia, nu een United Nations Protected Area (UNPA). De andere twee sectoren (I en III) zijn aanzienlijk groter en liggen ten oosten en ten westen van Sector II.

Een bril voor de gezondheid

Ik zat aan de koffietafel toen de telefoon ging. Aan de andere kant van de lijn grinnikte de brigadecommandant van de hoofdbrigade: "Kapitein, komt u nu eens naar het bureau, we hebben een prachtstelletje op de kop getikt." Ik nam nog gauw een paar happen, slikte ze door met behulp van een slok koffie, die toen nog niet op de bon was en begaf me naar het brigadegebouw.

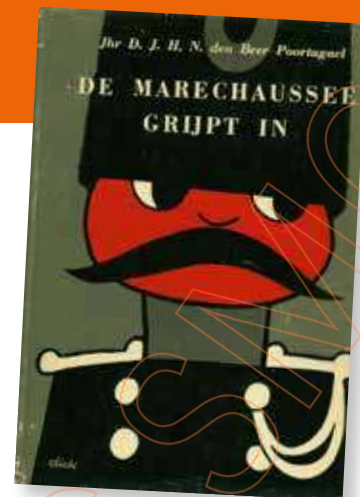
Op het terrein zag ik een aftands Fordje staan, zeker de slee van het opgepikte stelletje. Ik dacht aanvankelijk dat ze het wagentje misschien hadden gejat, maar dat bleek niet het geval te zijn. De heren behoefden ook niet te gappen, want ze zaten dik in hun duiten. Maar hoe ze daaraan gekomen waren, wilde de brigadecommandant me juist vertellen. Toen ik op het bureau kwam, zat het stelletje daar, vier uitgezochte sjappen [ruw persoon, iemand zonder manieren, opschepper, red.] en op de tafel stond een kist, die vol was met brillen.

De brigadecommandant en een wachtmeester waren zojuist met het verhoor begonnen. Het bleek, dat een van hen een bril had verkocht voor een hoge prijs aan een vrouw uit een volksbuurt en dat deze plotseling het gevoel had gekregen opgelicht te zijn en naar de Marechaussee-kazerne was gegaan om aangifte te doen. Ze had een beschrijving van de man gegeven en een paar marechaussees, die waren uitgezonden om die man te zoeken, waren niet met een, maar met vier mannen thuisgekomen, plus het aftandse Fordje. De vrouw in kwestie had twintig gulden voor haar bril betaald, wat misschien thans niet zo'n krankzinnig hoog bedrag zou zijn, voor de oorlog echter wel. Temeer als men in aanmerking neemt, dat de bril even tevoren in een winkel van schertsartikelen was gekocht voor de kapitale prijs van een kwartje. Voor dat bedrag had de winkelier tot zijn spijt alleen maar een bril met gewoon vensterglas kunnen leveren. Maar dat was voor de vrouw in

kwestie geen bezwaar geweest, want ze zag zonder bril net zo goed. Waarom had ze dan die bril gekocht en nog wel voor twintig gulden? Dat zou ze eens vertellen.

Vrouw in kwestie vertelt

"Ziet u brigadier, ik was juist aan de was bezig, toen er op de deur werd geklopt. Ik veegde me hande droog aan me boezelaar en ging naar de voordeur. Daar stond een man met een tas in ze hand. Hij vroeg – modde soms een bril hebbe? – en ik antwoordde lachend, dat ik best zien kon zonder. Toen keek de man me eigenaardig aan en zei – dat denkt u maar –. Ik begon te lachen en antwoordde, dat ik het best kon stellen zonder bril en dat me oge nog heel goed ware. Toen zei de man – zonder een bril zou je geen half jaar meer leve –. Nou daar schrok ik toch wel van en ik vroeg waarom dat zo was. Hij haalde toen een instrumentje uit z'n tas en bond me dat op me pols. – Kijk zelf maar – en ik zag dat een rode wijzer heel was uitgeslagen. Die stond op cijfer 4. Hij nam het instrument weer van me pols en toen stond de wijzer op nul. – Zet nu deze bril eens op – zei hij en ik zette de bril op, die hij uit z'n tas haalde. Ik kon er heel goed mee zien, maar ook niet beter dan zonder bril. Het toestelletje werd weer op me pols gebonden en toen sloeg de wijzer maar weinig uit, zo tussen 1 en 2. – Zie je wel – zei de man weer – gelukkig dat ik bij je gekomen ben, anders had je geen half jaar meer geleefd. Dit zijn gezondheidsbrillen – en toen deed hij me nog een heel verhaal

over zicht, dat op de bloeddruk werkte en waar ik niet veel van begreep. Hij vroeg twintig gulden voor de bril. Ik schrok wel van het hoge bedrag, maar ik wilde toch ook niet graag over een half jaar dood en dus kocht ik de bril voor twintig gulden.

Maar toen de man weg was en ik de bril eens goed bekeek en bemerkte dat er gewoon vensterglas in zat, kreeg ik het vermoeden opgelicht te zijn en ben ik bij u gekomen."

Dit was het relaas van de vrouw en als anderen ook op die gedachte waren gekomen, dan zou het stel oplichters heel wat eerder bij de kraag gepakt zijn, maar dan had de brigade een mooie zaak gemist.

Marechaussees met diligentie

De twee marechaussees, die in burger waren uitgestuurd, waren geen domme jongens. Ze waren naar de volksbuurt gefietst, waar de aangeefster vandaan kwam en hadden toen in een straat wat verderop een man gezien met een tas, pratende aan de deur met een vrouw, bij wie hij hetzelfde kunstje trachtte uit te halen. De marechaussees waren zo verstandig hem niet dadelijk te arresteren, maar bewaakten hem onopvallend. Met het geduld van een kat bleven zij hem in de gaten houden zonder in te grijpen en daaraan was het te danken, dat het hele stel ingerekend kon worden. Want ten langen leste begaf de man zich naar een plaats, waar een oud Fordje geparkeerd stond en waar drie handlangers op hem stonden te wachten.

Zodra de vier mannen in de auto zaten, daagden de marechaussees op, maakten zich bekend en inviteerden het gezelschap een bezoek te komen brengen aan de kazerne, waaraan gewillig, maar niet met uitbundigheid werd

voldaan. En zo waren alle vier oplichters, dank zij de diligentie van de twee marechaussees, ingerekend.

Pers- en politiebericht

Een bericht aan de pers waarschuwde in het gehele land de mensen, die de dupe waren geweest van deze handige jongens en een extra politiebericht lichtte de politie in. Het resultaat was verbijsterend, want uit ieder deel van het land kwamen verzoeken van de politie om de heren enkelen dagen te logeren te mogen hebben en nu bleek, dat de vrouw, die twintig gulden had betaald, er nog heel goedkoop was afgekomen. Er waren gevallen, waarbij lichtgelovige zielen vierhonderd gulden en meer voor zo'n bril van een kwartje hadden betaald. De heren hadden beste zaken gedaan en duizenden verdiend. En het moet me van het hart, al pleegden ze een misdrijf, waar ze ook behoorlijk voor zijn gestraft, toch was de oplichting aardig in elkaar gezet en getuigde van geest en een goede kennis van de menselijke mentaliteit. Ook had het geval wel z'n humoristische zijde. Wat hagel, als de mensen zo stom zijn, verdienen zij bijna om opgelicht te worden. En hij, die voor een dubbeltje oplicht is een stakker en een beunhaas, maar hij, die er duizenden mee verdient, mag een boef zijn, maar dan toch een boef met hersens.

Voordelig handeltje

Hun werkwijze was de volgende: er werd met het Fordje naar een bepaalde plaats, dorp of stad gereden en daar verdeelde het gezelschap zich over de verschillende wijken. Ieder had een tas bij zich met brillen en een instrumentje en daarmee ging men de huizen langs, steeds zoveel mogelijk op uren, dat de huisvrouwen wel alleen thuis zouden zijn. Deed een echtgenoot open, dan bood men eenvoudig een bril te koop aan en wanneer deze niet gewenst was, ging men verder.

Kwam men tegenover een Kenau te staan, een vrouw met haar op haar tanden, dan ging men met een smoesje verder, maar trof men een domme, zachtaardige Eva, dan werd aangepakt. En daarbij werd de vrouw in kwestie behoorlijk getaxeerd. Of ze erg onont-

wikkeld was en of ze wel veel zou willen en kunnen betalen. Daarna regelden ze hun prijs, die meestal schommelde om de vijf à zes gulden, maar soms ook tot in de honderden opliep. Vooral bij boerinnen, die goed in hun slappe was zaten, maakten ze fameuze zaken en in Beierland hadden ze meerdere boerenvrouwen voor drie tot vierhonderd gulden opgelicht.

Nu de mannen eenmaal gesnapt waren en wisten dat hun voordelige handeltje tot het verleden zou behoren, waren ze geheel openhartig in hun verklaringen, ja ze stelden er geloof ik een eer in te tonen, hoe handig ze de mensen bij de neus hadden gehad.

Zo demonstreerden ze met een zekere trots het instrumentje, waarmee ze hadden gewerkt. Ik kan me niet meer herinneren, of het een apparaat was waarmee doktoren de bloeddruk meten. In die dagen sprak men daar nog zoveel niet over of wellicht was de tijd zo rustig dat de mensen geen hoge bloeddruk hadden. Het instrument leek

op een oliedrukmeter van een auto en had de grootte van een flink horloge. Wanneer het op de pols werd gebonden, dan sloeg de rode naald ver uit. Maar als men aan een schroefje draaide was de reactie van de naald veel minder.

En zo waren honderden lichtgelovige vrouwen bedrogen. De aardigheid was dus eerst met losse schroef het instrument aan te leggen en dan als de bril was opgezet te manipuleren met het schroefje. Je moet het maar bedenken!

Een van de handige jongens was een gezellige prater en hij verhaalde met smaak van zijn avonturen, hoe sommige vrouwen bijna flauw vielen bij het horen van het slechte nieuws en dan wel al het geld, dat ze in huis hadden, wilden geven om zo'n bril te kunnen bemachtigen, die haar leven verlengen zou.

We konden het niet helpen, we hebben hartelijk om de verhalen gelachen en het was zeker wel een van de merkwaardigste zaken uit de annalen van de brigade.

Leider 'ondergrondsche' verliest vertrouwen

Deel 56 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'

Door: Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

Wachtmeester Verkerk is fel anti-Duits en handelt daarnaar. Echter, later als plaatselijk commandant van Rockanje wordt hij onvoorzichtig en lijkt niet meer opgewassen tegen de spanning die het illegale werk met zich meebrengt.

Wouter Verkerk (25), na de capitulatie eervol ontslagen als korporaal der Politietroepen, solliciteert bij het Korps Rijksveldwacht. Begin augustus 1940 wordt hij aangesteld als tijdelijk rijksveldwachter in het vestingstadje Brielle op het Zuid-Hollandse eiland Voorne en kort daarop wordt Geervliet zijn nieuwe standplaats. Na een spoedcursus bij de 'Opleidings-school Rijksveldwacht' in Hilversum mag hij zich rijksveldwachter noemen.

Echter, de bezetter heeft andere plannen met het Korps Rijksveldwacht. Het korps wordt opgeheven en het personeel gaat met terugwerkende kracht per 1 maart 1941 over naar de Marechaussee. Verkerk wordt dan ingedeeld als marechaussee te Geervliet, en vanaf medio juli 1941 te Rockanje. Eerder, op 10 april, is hij gehuwd met Margaretha van Straten, afkomstig uit Amsterdam. Ze gaan in het dorp Rockanje wonen en in februari 1944 wordt een dochtertje geboren.

Per 1 maart 1943 volgt wederom een reorganisatie van de politiemacht en wordt Verkerk ontslagen als marechaussee. Hij wordt aangesteld als wachtmeester van de Staatspolitie en ingedeeld bij nieuwe 'Marechaussee (Gendarmerie)', groep Hellevoetsluis, post Rockanje. Zijn postcommandant is vanaf dan opperwachtmeester De Grijp, pro-Duitsgezind en lid van het Rechtsfront. In oktober 1943 wordt wachtmeester Beek in Rockanje geplaatst. Verkerk en Beek liggen elkaar niet, er bestaat rivaliteit tussen de twee over wie bijvoorbeeld bij afwezigheid van de postcommandant de plaatsvervanger is. Verkerk ziet zichzelf na de oorlog als opvolger van de postcommandant.

Illegaliteit op Voorne

In 1943 ontstaat de illegaliteit in Rockanje in meer georganiseerde vorm, zoals de LO, de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers. Een getuige: "In het begin was Verkerk van de hele ploeg zo iets als de aanvoerder. Hij heeft eigenlijk die groep van illegale werkers zo'n beetje op poten gezet. Hij praatte erg makkelijk en met iedereen." Diezelfde persoon over een later gesprek met Verkerk: "Het ging om het oprichten van de zogenaamde Ordedienst, die bij een eventuele instorting van het Duitse leger het heft in handen zou nemen." Verkerk maakt inderdaad deel uit van die Ordedienst (OD), hij werkt onder reserve kapitein ir. P.F. (Pieter) van der Wallen, directeur van de kalkbranderij in Brielle.

Inselkommandant

Voorne maakt deel uit van de Duitse *Atlantikwall*. Sinds oktober 1943 is daar gelegerd *Wolgatatarische Infanterie-Bataillon 826* met als commandant *major* Schermuly, die tevens de commandant van het eiland is. Deze *inselkommandant* regeert met harde hand: wegens "terroristische daden" laat hij op 11 oktober 1944 één man en op 6 december zes mannen doodschieten en hun huizen in brand steken. Drie van die zes mannen wonen in Rockanje. Een trouwe handlangster van Schermuly is autohandelaar Spinks uit Rockanje, NSB-lid en postcommandant van de Landwacht. Hij oefent een ware terreur uit op eiland, niets lijkt hem te ontgaan.

Opbouw Binnenlandse Strijdkrachten

Eind oktober 1944, het zuiden van Nederland is al bevrijd, komt de opdracht

Rijksveldwachter W.W.C. Verkerk

Wouter Wilhelmus Cornelis Verkerk wordt geboren op 8 mei 1915 in Amsterdam, als enig kind van vuurstoker Cornelis Verkerk. Wouter groeit op in Amsterdam, volgt na de lagere school vier jaar lang de avondambachtsschool en gaat aan het werk als elektricien.

In november 1935 meldt hij zich als dienstplichtige in de Oranje Nassaukazerne te Harderwijk bij 7 Regiment Infanterie. Hij wordt opgeleid tot onderofficier en gaat tien maanden later als sergeant-effectief met groot verlof. Kort daarop verbindt hij zich op 23 oktober als vrijwilliger aan de Koninklijke Landmacht voor de dienst bij het Korps Politietroepen (PT). Na zijn opleiding bij het Depot PT in Nieuwersluis wordt hij medio februari 1937 als korporaal geplaatst bij de groep Nederweert. Hierna volgen plaatsingen bij de groepen Roermond (oktober 1937) en Amsterdam (maart 1939). Gedurende de meidagen 1940 is hij in Nederweert waar de PT betrokken is bij gevechten, maar over Verkerks persoonlijke belevenissen daar is niets bekend. Na de capitulatie wordt korporaal Verkerk per 15 juli eervol ontslagen en op wachtgeld gesteld.

om in bezet gebied de organisatie van de Binnenlandse Strijdkrachten voor te bereiden zoals het formeren van bewakingstroepen. Die troepen zullen na de bevrijding optreden voor ordehandhaving, arrestatie van NSB'ers, grensbewaking en als hulppolitie enzovoort. Op Voorne benoemt districtscommandant Van der Wallen de plaatselijke commandanten; voor Rockanje is dit wachtmeester Verkerk.

Wouter Verkerk is nu druk met het bemannen van de bewakingstroepen, maar lijkt niet meer opgewassen tegen de aard van het illegale werk. Hij praat er te veel over, ook in het café en in het distributie-

kantoor, en toont aan kandidaten zomaar lijsten met deelnemers, soms wel dertig namen. Volgens getuigen is Verkerk "te onrustig, te zenuwachtig geworden." De executie van 6 december en het ontvangen van een brief met een waarschuwing dat hij moet vertrekken, zullen daarbij niet hebben geholpen. Maar op een aanbod om onder te duiken, terwijl voor zijn vrouw en dochtertje zal worden gezorgd, gaat hij niet in, daarvoor is hij te gedreven. Iemand gaat zelfs naar Brielle om Van der Wallen te waarschuwen. Verkerks optreden wekt geen vertrouwen meer; sommigen nemen voorzorgsmaatregelen en slapen bijvoorbeeld niet meer thuis.

En dan wordt Verkerk in de nacht van 17 op 18 december gearresteerd.

Aanleiding tot arrestatie

Ook wachtmeeester Beek wordt door zijn collega benaderd. "In oktober of november 1944 vertelde de wachtmeeester Verkerk mij dat hij de leider was van de ondergrondse te Rockanje. Hij zeide dat hij ook mij als lid daarvan had opgegeven en vroeg of ik wacht- en patrouillediensten wilde doen. Ik zeide hem dat ik daar niet op inging, omdat het mijns inziens te gevaarlijk was."

Beek informeert bij collega's uit Nieuw-Helvoet en Nieuwenhoorn; die waarschuwen hem niet mee te doen omdat "Verkerk nogal praatlustig was." Dit vertelt hij later aan zijn postcommandant: "Waarom ik het tegen De Grijp vertelde, weet ik eigenlijk nog niet, want ik had er geen enkele bijbedoeling mee." De Grijp: "Te Rockanje was het algemeen bekend dat Verkerk ondergrondsche werk deed. Voorheen had ik daarom al vermoedens gehad dat Verkerk aan de ondergrondse was, doch toen Beek het mij vertelde wist ik het zeker. Ongeveer drie weken later heb ik Verkerk gewaarschuwd dat hij moest ophouden met zijn ondergrondsche werk, omdat er te veel gevaren voor ons en onze gezinnen aan verbonden waren."

Op 17 december loopt De Grijp in Rockanje Spinks tegen het lijf, die hem vraagt 's avonds bij hem te komen. De Grijp over Spinks: "Die vertelde dat hij opdracht had van de Duitse *Insel-Kommandant* om eens te onderzoeken wie er te Rockanje aan de ondergrondse waren.

Hij zeide dat de Duitsers mij, Beek en Verkerk ervan verdachten en van plan waren om ons te arresteren. Hij vroeg mij ook wat ik van Verkerk wist. Spinks vertelde mij dat hij alles wist omtrent de ondergrondse te Rockanje en dreigde met strenge Duitse maatregelen. Als ik niet wilde praten..." De Grijp vertelt wat hij van Beek heeft gehoord, en moet hem dan halen om dit te bevestigen. Wanneer de twee de woning van Spinks verlaten, zien ze al Duitse patrouilles in de omgeving van de Bankweg waar Verkerk woont. Enige tijd later wordt Verkerk opgepakt.

Golf van arrestaties

In de nacht van 19 op 20 december gebeurt waarvoor menigeen zo bang was. In Rockanje wordt een aantal mannen opgepakt waarvan de namen door Verkerk zijn genoemd; gelukkig weten enkelen tijdig van het eiland te komen. Bij toeval, waarschijnlijk door een naamsverwarring, vinden Duitse soldaten in de woning van het gezin Hoogvliet nog een verborgen Engelse piloot: vader, zoon en dochter worden gearresteerd. De arrestanten worden opgesloten in een bunker in de buurt, maar Verkerk in een bunker bij Oostvoorne.

Het verbergen van een Engelse piloot geldt als *feindbegünstigung*. In de middag van de 20e worden vader en zoon Hoogvliet door een *standgericht* ter dood veroordeeld en daarna geëxecuteerd; hun huis wordt in brand gestoken.

Op die dag worden ook districtscommandant Van der Wallen en rentmeester Van Iterson, de plaatselijk commandant van Oostvoorne, gearresteerd. Van Iterson mag na verhoor weer naar huis, maar wordt twee dagen later met nog zeven andere OD'ers opgepakt. In de middag van die 22e worden deze OD'ers samen met Verkerk in een militaire bus naar Rockanje gereden waar nog eens elf lotgenoten (waaronder dochter Hoogvliet) moeten instappen. De rit gaat naar de gevangenis Haagsche Veer in Rotterdam. In de avond van de volgende dag worden alle twintig door de *Sicherheitspolizei* opgehaald en overgebracht naar de *Polizeigefängnis Scheveningen*.

Twee Rockanjenaren kunnen in de bus of gevangenis kort met 'politie' Verkerk

spreken en verhalen over wat hij heeft gezegd: "Ja, ze hebben me rot geslagen. Ik kon niet anders" en "Ik heb niet anders kunnen handelen, wil je alle bekenden de groeten doen, want ik zal de kogel wel krijgen."

Represaille

Op 17 februari 1945 wordt de waarnemend NSB-burgemeester van de gemeente Nieuw-Beijerland op de Provincialeweg ter hoogte van de Oud-Heinenoordseweg geliquideerd door leden van de 'knokploeg Zinkweg'. De volgende morgen worden tien gevangenen uit de gevangenis van Scheveningen, waaronder Wouter Verkerk en Pieter van der Wallen, naar de bewuste plek aan de Provincialeweg gebracht en daar als represaille door een vuurpeloton van de *Ordnungspolizei* doodgeschoten.

Wouter Verkerk is eerst te Heinenoord begraven en enkele maanden later herbegraven op de Nieuwe Oosterbegraafplaats te Amsterdam. In 1950 is voor deze gevallen aan de Provincialeweg bij Heinenoord het monument 'Moeder' onthuld.

Van de overige gearresteerden mogen er drie na twee maanden naar huis. Van de andere vijftien worden twee op 8 maart als represaille voor de aanslag op de *Höherer SS- und Polizeiführer* Rauter met 47 anderen te Leusden doodgeschoten. De overigen worden ingezet voor de *arbeitseinsatz*, waarvan er drie ontsnappen en er twee omkomen in concentratiekampen, waaronder Van Iterson.

Opperwachtmeeester **H. de Grijp** wordt met toepassing van het Zuiveringsbesluit 1945 ontslagen met verval van rechten en wachtmeeester **Beek** krijgt een disciplinaire maatregel opgelegd.

Inselkommandant **Schermuly** wordt in 1947 in Duitsland gearresteerd. In Nederland krijgt hij twintig jaar gevangenisstraf opgelegd; na strafvermindering wordt hij in 1956 uitgewezen. Tegen NSB'er **Spinks** wordt in 1949 een levenslange gevangenisstraf geëist; de veroordeling en de uitvoering daarvan is nog niet bij de auteur bekend.

Bronnen: o.a. 'Rockanje in oorlogstijd (1940-1945)' (1987) door H. van der Graaf; 'Duitse militaire standrechtelijke executies in Zeeland september-december 1944' (2013) door H. Sakkers.

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee.

Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactiedadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marechaussee4045@gmail.com.

De Koninklijke Marechaussee en het inlichtingenwerk tijdens de Koude Oorlog

De Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee geeft twee keer per jaar een brochure uit waarin een deel van de geschiedenis van het Wapen wordt uitgediept. Zo'n nieuwe brochure wordt traditiegetrouw gepresenteerd op een drukbezochte ontmoetingsdag met de vrienden van datzelfde museum. Helaas kon ook de geplande Vriendendag van het afgelopen najaar vanwege corona geen doorgang vinden, maar Marechaussee Contact wil het verschijnen van Brochure nr. 57 niet zomaar voorbij laten gaan. | Door: Willem Geense

De brochure is geschreven door voormalig Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee, generaal-majoor b.d. C.N.J. Neisingh, samen met majoor KMar b.d. H. Engels. De voorzijde – weer belangeloos gemaakt door vaste 'huisschilder' Frans Ouwerkerk – toont twee mannen die in het donker een aantal kisten begraven.

Deze intrigerende omslag van deze brochure wordt op de binnenzijde verklaard: *"twee marechaussees in burgerkleding die op een donkere nacht in het geheim 'cacheren' in een verlaten bos. De 'cache' (geheime bergplaats) is bestemd voor sabotagemateriaal, wapens, munitie verbindingssysteem en zogenaamde waardemiddelen. Mocht Nederland onverhoopt door een vreemde mogendheid worden bezet, dan kan de stay-behindorganisatie hier gebruik van maken."*

Is dit een openingszin van een span-

nende spionagethriller van John le Carré of is dit serieuze marechaussee-geschiedschrijving?

Muur van geheimhouding

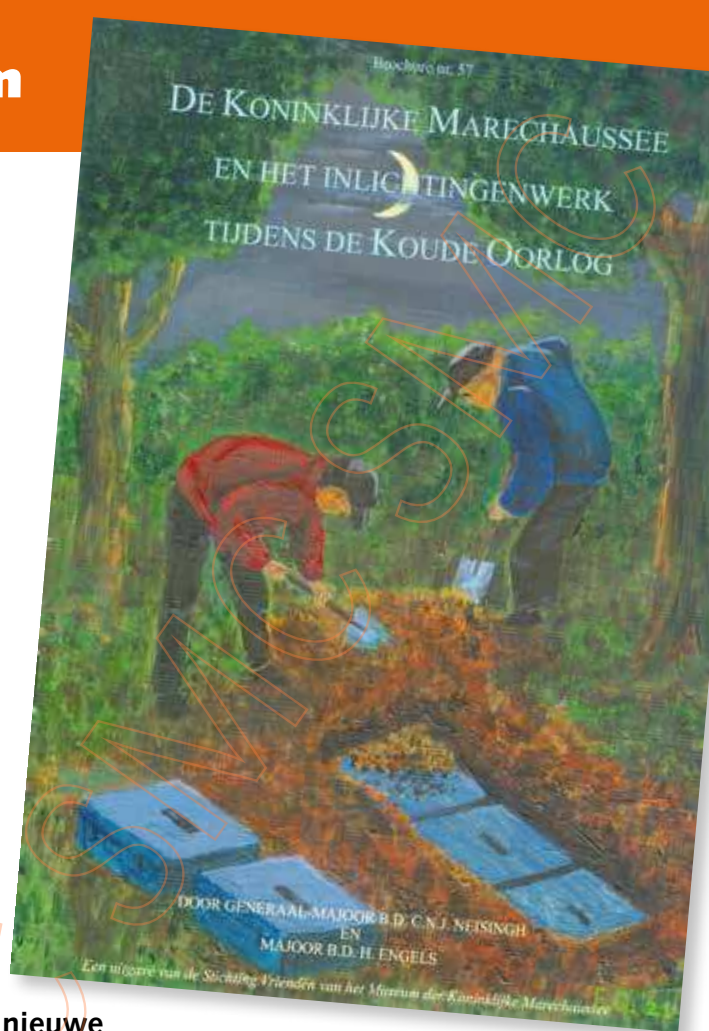
Het initiatief om te gaan publiceren over het inlichtingenwerk van de Koninklijke Marechaussee tijdens de Koude Oorlog, kwam van Kees Neisingh, maar hij stuitte vanzelfsprekend op een muur van geheimhouding. "Wat geheim is, moet onder de baret blijven", aldus Harm Engels. Toch zijn ze er samen in geslaagd op basis van openbaar materiaal een compleet overzicht samen te stellen, ook al ontbraken primaire bronnen en konden interviews met enkele betrokkenen vanwege corona niet plaatsvinden. Gezien het onderwerp is het geen verrassing dat de enige foto's in de brochure de afbeeldingen van beide schrijvers zijn. Het is wél verrassend om te lezen bij hoeveel soorten inlichtingenwerk de Koninklijke Marechaussee be-

trokken is geweest. Iets wat ook bij het 'eigen' personeel nauwelijks bekend is.

Het inlichtingenwerk waar de KMar bij betrokken is geweest, telt vele Nederlandse bureaus en organisaties die zich met alle aspecten van veiligheid en inlichtingen hebben beziggehouden. Daarbij hoort een lijst met wel 22 afkortingen. Afkortingen die zelfs ik, met al mijn dienstjaren bij het Wapen, niet allemaal kende. Mijn advies is dan ook: lees voordat u aan de brochure begint, eerst de afkortingen

Tactische inlichtingen

Het verzamelen van inlichtingen over de plannen van mogelijke tegenstanders, is van oudsher een verantwoordelijkheid van de hoogste militaire commandant. Die tegenstanders zijn niet alleen buitenlandse mogendheden maar ook binnenlandse vijanden die zich bezighouden met spionage, extremisme en het aanzetten tot revoluties. Al tijdens de Tiendaagse Veldtocht in 1830 had personeel van de KMar een inlichtingentaakten behoeve van het Nederlandse Veldleger. Die inlichtingen hadden vooral betrekking op tactische inlichtingen zoals het terrein, de sterkte, de bewapening en de verplaatsingen van de vijand.

In het begin van de twintigste eeuw werden ook douaneambtenaren, marechaussees en ambtenaren van de telegraafdienst bij deze taak betrokken. Dit om in tijden van politieke verwikkelingen in het buitenland, hun bijzondere aandacht te richten op hetgeen in het aangrenzende vreemde land op militair gebied voorviel. Zodra werd vastgesteld dat in het aangrenzende land troepen aan de Nederlandse grens werden samengetrokken, moest dit direct gemeld worden aan de dichtstbij wonende brigadecommandant der KMar.

Passenbureau

De inlichtingentaak werd aangestuurd door het derde bureau van de Generale Staf, genaamd GS III. Deze organisatie mag worden beschouwd als de moeder van alle Nederlandse inlichtingendiensten. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden deze activiteiten zó uitgebreid dat hiervoor een speciale opsporingsdienst werd opgericht die zich bezig moest houden met het onderzoeken en observeren van verdachte personen. Verrassend om te lezen dat hiervoor ook een tiental dienstplichtige onderofficieren, vallend onder de inspecteur van het Wapen, ter beschikking werden gesteld aan GS III. Zij werden opgeleid tot militair rechercheur bij enkele grotere gemeentelijke politiekorpsen. Later noemde de opperbevelhebber deze dienst 'de geheime militaire politie' maar naar buiten toe werd de eenheid aangeduid als 'passenbureau'. Duidelijk is wel dat de KMar toen al een goede inlichtingenrelatie had met GS III en met de politiekorpsen in de grote steden.

Spionage en extremisme

Bureau GS III was niet alleen verantwoordelijk voor het verzamelen van inlichtingen over buitenlandse legers, maar hield zich ook bezig met inlichtingen over spionage en extremisme in eigen land. Na de Eerste Wereldoorlog werd hiervoor een permanente veiligheidsorganisatie opgericht, de Centrale Inlichtingendienst (CI of CID). Deze CI ressorteerde onder de minister van Binnenlandse Zaken, maar werd gecamoufleerd ondergebracht als GS IIIB. Ook deze dienst leunde sterk op informatie van de politiekorpsen en de KMar. In aanloop naar de Tweede Wereld-

oorlog werden de werkzaamheden van GS III steeds omvangrijker. Ook de grensbrigades van de marechaussee speelden hierbij een grote rol. Marechaussees in de grensstrook trokken regelmatig de grens over om bij Nederlandse arbeiders die daar werkten, gegevens te verzamelen over Duitse troepenbewegingen en oefeningen.

Bureau voor Nationale Veiligheid (BNV)

De tekortkomingen van de vooroorlogse Nederlandse inlichtingendiensten kwamen tijdens de Tweede Wereldoorlog goed aan het licht. De regering in ballingschap bleef grotendeels verstoken van inlichtingen uit het bezette gebied, en dat leidde na de bevrijding tot een grote reorganisatie. Als eerste werd het Bureau voor Nationale Veiligheid opgericht. Dit bureau kreeg tot taak de handhaving van de in- en uitwendige veiligheid gecoördineerd te doen verrichten. Een van de onderafdelingen had tot taak politieke stromingen te volgen die revolutionaire bewegingen konden veroorzaken. Dit bureau B onderhield contacten met de inlichtingendiensten van gemeentepolitie, het nieuwe Korps Rijkspolitie en de KMar.

Het hoofd van BNV gaf reeds in 1946 de aanzet voor een veiligheidsdienst die enerzijds de staat moest beschermen tegen bedreigingen vanuit het buitenland, maar ook de rechtsorde en het wettig gezag moest beschermen tegen aantasting van binnenuit. De nieuwe organisatie, genaamd Centrale Veiligheidsdienst (CVD), werd per vertrouwelijk Koninklijk Besluit (KB) ingesteld en viel rechtstreeks onder de minister-president. Deze CVD werd later omgedoopt tot Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD). Ook voor deze organisatie fungeerde de KMar als meldende instantie van alles wat voor deze dienst van belang kon zijn. Het takenpakket bestond vanaf het begin uit drie onderdelen: het inwinnen van gegevens omtrent personen in relatie tot staatsgevaarlijke activiteiten gericht tegen Nederland of zijn bondgenoten. Ten tweede: het inwinnen van inlichtingen over extremistische stromingen, en tot slot het bevorderen van beveiliging in vitale en kwetsbare bedrijven en instellingen.

De BVD werd bij vertrouwelijk KB reeds in 1949 opgericht, dat echter pas in 1972 openbaar gemaakt werd. De inhoud werd in 1988 nagenoeg ongewijzigd in de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten overgenomen. Voor de marechaussee en de politie was vooral bureau B, dat zich bezighield met extremisme, van groot belang.

Buitenlandse Inlichtingendienst/ Inlichtingendienst Buitenland (BID later IDB)

De IDB is zonder meer de meest onbekende inlichtingendienst in Nederland, geweest, moet ik erbij schrijven, want deze IDB is in 1994 vanwege de voortdurende interne spanningen en ruzies tussen de analisten, de operateurs, en het militaire en civiele personeel, door premier Lubbers opgeheven.

Dit resulteerde in telkens nieuwe reorganisaties. Tot die tijd opereerde de IDB vanuit Villa Maarheeze in Wassenaar en is vooral onder deze naam bekend geworden. Men wilde niet bekendmaken dat Nederland in het buitenland spioneerde, daarom werd de dienst opgericht bij vertrouwelijk KB. De dienst viel rechtstreeks onder de minister-president. C.J. Hagen, officier b.d. van de KMar, is van 1971 tot eind 1978 hoofd van deze dienst geweest.

Inlichtingenwerk KMar (1945-1989)

Naast de bekende Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de drie krijgsmachtdelen (LAMID, MARID en LUID), komt in de brochure ook het inlichtingenwerk bij het Wapen aan bod. Dit is voor de meeste lezers wat bekender terrein. Organisatieonderdelen als de Havenveiligheidsdienst, Grensveiligheidsdienst, Bureau Grensbewaking (Staf KMar), Bureau 2-2 en Bijzondere Dienst worden genoemd, waarbij alle facetten van het werk, de opleiding en de – soms moeilijke – samenwerking met andere diensten in de brochure aan bod komen.

Wat minder bekend zal zijn, is dat er na de oorlog diverse onofficiële inlichtingendienstjes zijn geweest zoals een particuliere inlichtingendienst van de Stichting Opleiding Arbeidskrachten Nederland. Het hoofd van deze dienst ►

► bleek op eigen initiatief inlichtingenwerk te verrichten en beschikte bij zijn aanhouding over geheime militaire documenten. Er werden plannen ontdekt voor een aanslag op de minister-president en de minister van Overzeese Gebiedsdelen. Ook een oudere organisatie als de Vereniging Volkswaerbaarheid streefde naar "weerbaarheid van het Nederlandsche volk in nationalen en vaderlandschen zin". Deze organisaties wilden iets doen tegen het communisme en beschikten over een eigen inlichtingendienst en over een strijdend gedeelte. Zo troffen zij voorbereidingen voor een ondergrondse strijd en beschikten daarvoor over onder andere stenguns. De marechaussee speelde een belangrijke rol bij het onderzoek naar beide organisaties.

Spionage, Ban de Bom en terrorisme

In de tweede helft van de brochure wordt het geheugen nog eens opgefrist. De roerige jaren 60 en 70 met antimilitarisme, Ban de Bom, bevrijdingscomités, anti-apartheidsclubs, neutronenbom en niet te vergeten het internationale terrorisme van de RAF, de Rode Brigades, de ETA, de IRA, het Japans Rode Leger, de PLO en natuurlijk onze eigen RMS. Aanslagen en vliegtuigkapingen kwamen veelvuldig voor. Wat minder bekend zal zijn, is de vrijdeling van een aanslag en gijzeling van koningin Juliana op Paleis Soestdijk, en een Palestijnse kapings- en gijzelingspoging van de internationale trein van Hoek van Holland naar Warschau.

Runnen

Binnen de Grensveiligheidsdienst (GVD) beschikte de BID in 1970 over dertien zogenaamde *case officers* van de KMar. Zij werden ingeschakeld om agenten te rekruteren en daarmee contact te onderhouden, het zogenaamde runnen. De KMar werd dus ingezet bij het offensieve inlichtingenwerk. Dat ging ook wel eens fout, zoals in de brochure te lezen is.

krantenknipsel uit Algemeen Dagblad van 21 september 1983

De stay-behind-organisatie

Pas in het laatste hoofdstuk wordt duidelijk waar die vreemde voorzijde van de brochure betrekking op heeft. Na de bevrijding werd het oprukkende communisme als grote bedreiging ervaren. Men hield er rekening mee dat bij een eventuele nieuwe bezetting van ons land, de regering weer naar het buitenland verplaatst zou moeten worden. In de zomer van 1945 gaf minis-

ter-president Schermerhorn aan het hoofd van de BNV, mr. Louis Einthoven, de opdracht "om in het geheim een organisatie tot stand te brengen, die in geval van een eventuele bezetting de ruggengraat zou kunnen vormen van het burgerlijk verzet in Nederland." Zo ontstond een stay-behind-organisatie die tot taak kreeg het organiseren en stimuleren van het algemene verzet, inclusief ondergrondse pers en kleinschalige sabotage. De geheime organisatie viel rechtstreeks onder de chef van de Generale Staf. In 1990 werd nog beschikt over een staf van ongeveer dertig personen en een veldorganisatie van 100 tot 150 gerekruteerde mannen en vrouwen in diverse fasen van hun opleiding. Voor hun werk in een bezet Nederland konden zij beschikken over geavanceerde radioapparatuur, wapens en een groot bedrag aan contanten. Dit werd allemaal in een waterdichte container in of bij de woning verstopt. Daarnaast had de organisatie de taak de evacuatie van de koninklijke familie, de regering en bepaalde leden van de inlichtingendiensten voor te bereiden. Binnen de KMar was hiervoor het mobilisabele G-eskadron van het District Utrecht bestemd (met YP-408 pantservoertuigen).

Caches

Naast de persoonsgebonden uitrusting werden ook grotere *caches* (geheime bergplaatsen) aangelegd in bijvoorbeeld

natuurgebieden. Het ging hierbij om 21 plaatsen die ook bij een bezetting nog te bereiken waren. Het ingraven echter, gedurende de nachtelijke uren en bij voorkeur onder slechte weersomstandigheden (om ontdekking te voorkomen), was zeer zwaar werk. Een aantal van deze wapenopslagplaatsen werd echter ontdekt, soms door hobbyende jongens maar soms door criminelen. Zo werden tijdens de arrestatie in 1991 van topcriminelen Sam Klepper en John Mieremet, wapens aangetroffen die afkomstig waren van de geheime overheidsorganisatie Gladio, zoals de Volkskrant schreef.

Reeds na eerdere ontdekkingen van de geheime wapenopslagplaatsen, werd door de minister van Defensie in 1984 besloten de manier van opslaan te veranderen. De *caches* van wapens en springmiddelen werden voortaan alleen nog maar voorbereid en zouden pas bij een oorlogsdreiging worden gevuld. CKMar kreeg in april 1984 van de minister van Defensie de opdracht om "in geval van oorlogsdreiging, vijftig man van het u onderhebbend personeel gedurende een week ter beschikking te hebben voor het *cacheren* van sabotage-materiaal, wapens en munitie." Als de oorlogsdreiging voorbij zou zijn, moesten de *caches* direct weer worden ontruimd. In het kader daarvan waren op dat moment 39 *sabotagecaches* voorbereid, die op het 'Uur U' door de KMar gevuld zouden worden.

Hoe het allemaal verder is afgelopen met de stay-behind-organisatie kunt u allemaal in de brochure lezen. Duidelijk is wel dat de KMar, zeker in de laatste fase, hierbij een cruciale rol heeft gespeeld.

Tot slot

Brochure nr. 57 is een zeer bijzondere, goed gedocumenteerde en goed leesbare brochure geworden die ook buiten de Koninklijke Marechaussee gegarandeerd op belangstelling kan rekenen. Een aanrader voor hen die kennis willen maken met deze bijzondere en veelal geheime taken van het Wapen der Koninklijke Marechaussee tijdens de Koude Oorlog.

De brochure is te koop voor € 1,- in de winkel van het Marechaussee-museum of te bestellen – vermeerderd met verzendkosten – op www.vrienden.stichtingmuseumkmar.nl

Spionageschip in de Amsterdamse haven

I Door: Frans Beerman

Eind jaren 60 – het was nog volop Koude Oorlog – was ik als grensveiligheidsonderofficier werkzaam bij Brigade Amsterdam-Haven aan de Oostelijke Handelskade. Ik kende het werkgebied op m'n duimpje, van origine een Amsterdams straatschoffie en daar al enkele jaren werkzaam als wachtmeester in de geüniformeerde dienst.

Op een gegeven moment werd mij – na de gebruikelijke middagborrel – door de teamleider van de Grensveiligheidsdienst, adjudant Gerrit Vogel, zonder omhaal meegedeeld dat hij mij had opgegeven voor een functie bij zijn team. Een club waarvan ik uiteraard het bestaan wist maar geen benul had van hun bezigheden; zo hoorde dat destijds. Na een gedegen opleiding bij de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) in het Haagse te hebben genoten, kwam ik bij de brigade terug als offensief inlichtingenman. Insiders kennen het verschil tussen offensief en defensief werken; de 'offensieven' fungeren onder een vergaande andere identiteit/schuilnaam.

Veel antennes en elektronica

Op een dag kwam bij de brigade het bericht van de Gemeentelijke Havendienst Amsterdam binnen dat een specifiek Russisch 'vrachtschip' vanuit IJmuiden was opgevaren naar Amsterdam en een ligplaats zou krijgen aan de Oostelijke Handelskade, nabij de 'Hollandsche Boot'. Het schip zou zijn voorzien van vele antennes en andere elektronica en dat is voor een inlichtingenman de kers op de taart. Het bericht werd routinematig doorgegeven aan Staf KMar in Den Haag, vandaar werd het doorgesluisd naar de BVD en uiteindelijk naar de Inlichtingendienst Buitenland (IDB). Deze laatste instantie deelde mede dat er, na overleg met de ambassade van de Verenigde Staten, voor dit schip buitengewoon veel belangstelling bestond. De dienst zou de volgende dag een professioneel fotograaf naar Amsterdam sturen om het schip minutieus vast te leggen. Aangenomen mag worden dat ook de Marine Inlichtingendienst (MARID) in het

'Amsterdamse' voor dit schip belangstelling zou hebben, maar daarvan is mij – ondanks de goede contacten – nooit iets bekend geworden.

Fotograaf aan het werk

De volgende dag 's middags vervoegde zich een mij reeds lang bekende fotograaf van de betrokken dienst bij mij voor het edele fotowerk. De man in kwestie was (begrijpelijkerwijs) wat beschroomd om dichtbij het schip te komen in verband met het bekend worden van zijn konterfeitsel, identiteit en werkzaamheden. Hij wilde wel foto's maken maar dan vanaf de Javakade, oostelijk van de ligplaats van het schip. U raadt het al: het schip moest vanaf de nogal ver afgelegen Javakade gedetailleerd worden gefotografeerd, pal tegen de zon in en en zoiets lukt nou eenmaal niet altijd. Als redelijk ervaren fotograaf (ik leidde potentiële bronnen op in de fotografie) probeerde ik hem dit aan het verstand te brengen maar hij meende dat het mee zou vallen. Er werd ruimschoots gefotografeerd met groothoek- en telelenzen met als eindresultaat dat ik de volgende ochtend werd gebeld door de betueterde fotograaf dat de foto's mislukt waren.

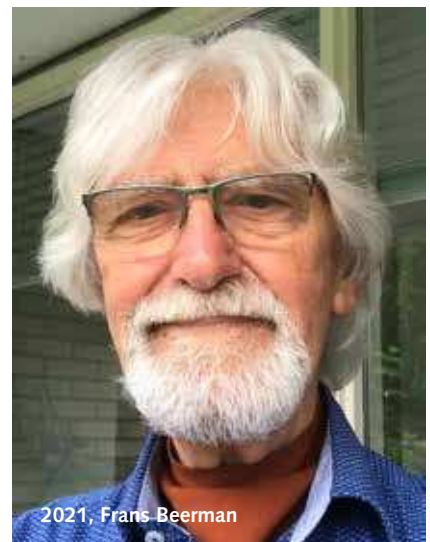
Die ochtend kwam hij weer naar Amsterdam, maar bleek nog steeds uitermate voorzichtig. Ik heb daarna zijn taak overgenomen, ben met een camera met groothoeklens de kade opgegaan en heb het schip tientallen malen minutieus gefotografeerd. Opvallend was dat ikzelf vanaf het gangboord van het schip ettelijke malen door een officier werd gefotografeerd. Ook stond er naast die scheepsofficier steeds een kleinere man in een net maar altnodisch burgerpak, duidelijk geen bemanningslid van het schip. Ik heb de foto's zelf ontwikkeld en afgedrukt, en doorgezonden naar de betreffende dienst; men was daar content mee.

Hoe gaat het met u?

Vele jaren later was ik inmiddels leider van het team Bijzondere Dienst Schiphol en had bij de School Militaire Inlichtingendienst in Harderwijk een intensieve cursus Russisch gevolgd. Op een

late namiddag stond ik bij de controle van per Aeroflot aankomende reizigers uit Moskou bij wijze van back-up voor het baliepersoneel achter de controlebalies. In mijn buurt bewoog zich een man in burgerkleding waarvan ik dacht hem ooit eerder te hebben gezien. Ik kende hem niet maar deze man op deze plaats op dit tijdstip trok wel mijn aandacht. Ook hij bleek enige belangstelling te hebben en wel voor mijn persoon... vreemd!

Op een gegeven moment kwam hij op mij af, knikte en zei met een onmiskenbaar Oost-Europees/Russisch accent: "Dag meneer Beerman, hoe gaat het met u? Ik zie dat u niet meer in de haven van Amsterdam werkt." Na diep graven in mijn geheugen herkende ik in hem de man die ooit op dat Russische inlichtingschip aanwezig was toen ik die foto's maakte. Bij controle in de fotodocumentatie welke tot mijn beschikking stond, maakte ik op dat de man in kwestie tweede secretaris was bij de ambassade van de Sovjet-Unie in Den Haag. Een en ander is uiteraard gerapporteerd aan de desbetreffende diensten. Hoe die Rus ooit aan mijn naam gekomen is...?

2021, Frans Beerman

Frans G. Beerman begint in 1955 aan zijn loopbaan bij de KMar. Na de wachtmeesterkursus wordt hij in 1961 geplaatst bij Brigade Amsterdam-Haven. Later is hij onder meer brigadecommandant van het NL-det Sinai, en van de brigades Hoek van Holland, Amsterdam-Haven en Amsterdam IJmond-IJmuiden. Frans is in 1991 in de rang van kapitein met leeftijdsontslag gegaan.

Nieuwe SMC'ers

Dhr. R.W. Bang
Ber 93-6
ISAF

Dhr. P. Derks
Ber 78-4
ISAF; EUFOR

Dhr. M. de Groot
Ber KMA 2004

Dhr. T.L.L. Peters
Dpl 89-3

Dhr. M. Schoenmakers
BBT 97-2

Dhr. M. Tattersall
Ber 81-2
UNPROFOR

Dhr. J.W. Wieman
Ber 73-3
UNPROFOR

Wij heten u van harte welkom. In totaal vormen nu 2305 SMC'ers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

Dhr. J. v.d. Berg
Geboren 3 januari 1927
Overleden 2 januari 2022
Ber

**Mevr. L.J. Bruseker-
Van der Waart**
Geboren 31 juli 1933
Overleden 13 september 2021
Weduwe van T. Bruseker
Ber

Dhr. J.A. Coolijmans
Geboren 11 juni 1940
Overleden 6 januari 2022
Ber 58-12

Dhr. H.J. Goeree
Geboren 10 februari 1942
Overleden 14 januari 2022
Ber 61-1

Dhr. H. van Hattem
Geboren 15 oktober 1930
Overleden: datum niet bekend
Ber 52-6

Dhr. S. van Heusden
Geboren 13 februari 1936
Overleden 29 januari 2022
Dpl 56-2

Dhr. P.J. Heijmans
Geboren 18 april 1931
Overleden 10 december 2021
Ber

Dhr. G.J. de Jong
Geboren 21 februari 1936
Overleden 8 november 2021
Ber 54-4

Dhr. D. Kolff
Geboren 15 juni 1948
Overleden 13 september 2021
Ber 67-3

Mevr. E.W.M. Kuijpers-Botden
Geboren 15 juli 1938
Overleden 23 november 2021
Weduwe van P.W.M. Kuijpers
Dpl 55-3

Dhr. J.J.M. van Luijck
Geboren 24 mei 1948
Overleden 3 mei 2021
Ber 66-1

Dhr. G.J. van Malssen
Geboren 18 juli 1953
Overleden 12 december 2021
Ber 72-4

Dhr. B. Mourits
Geboren 15 juli 1928
Overleden 19 december 2021
Ber 49-5

Dhr. L.C.M. v.d. Nes
Geboren 23 juni 1944
Overleden 2 januari 2022
Ber 64-3

Dhr. F.J.V. Nieman
Geboren 30 april 1942
Overleden 23 december 2021
Ber 60-5

Dhr. J.B. van Noort
Geboren 4 september 1929
Overleden 24 september 2021
Ber 49-1

Dhr. R. Nijdam
Geboren 14 februari 1933
Overleden 27 januari 2022
Dpl 53-1

Dhr. W.Th.H.M. Peters
Geboren 4 november 1951
Overleden 23 januari 2022
Ber 69-4

Dhr. J.G. Protzman
Geboren 15 oktober 1948
Overleden 26 januari 2022
Ber 67-4

Dhr. J.B. Ruumpol
Geboren 16 september 1943
Overleden 11 januari 2022
Ber 62-4

Dhr. R.J. de Rijk
Geboren 4 juni 1921
Overleden 1 december 2021
Ber

Dhr. P. van Rijssel
Geboren 27 oktober 1925
Overleden 2 oktober 2021
Ber

Dhr. Ch. van de Star
Geboren 22 augustus 1936
Overleden 19 januari 2022
Dpl 55-5

Dhr. C.J. Steehouwer
Geboren 17 december 1927
Overleden 9 december 2021
5 DMC; Ned. Indië; 1 MP I;
1 MP IV; 4 MP IV
Ber

Dhr. F.M. Zevenhuizen
Geboren 18 juni 1933
Overleden 13 november 2021
Dpl 53-4

Bestuur en redactie van
Stichting Marechaussee
Contact betuigen de
nabestaanden hun medeleven
en wensen hen sterkte toe.

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

André Peperkoorn
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099
alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor het melden van overlijden van SMC'ers)

Penningmeester

Piet van Sprang
0252-674279
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Nieuw-Vennep (BIC: INGBNL2A)

Administratie en werving

Gerrit Sels
Vrouwenzandstraat 22, 1443 WK Purmerend
0299-471242 / 06-22444926
ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(inschrijven/opzeggen, wijzigen van (e-mail)adressen
e.d. en informatie over en verwerking van bijdragen;
voor bankrekening, zie penningmeester)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Reservisten en veteranen

Bert van Horen
06-47776806
veteranen@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldlijnsondersteuning

Dirk van Harten
Oude Lagezoom 3, 4328 ED Burgh Haamstede
0111-720326 / 06-38655572
dvhartens@zeelandnet.nl

Redactie en Communicatie

Martin Aalbers
redactie@marechausseecontact.nl

Webredacteur

Joop Blanken
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Joop Blanken
stmarcontact@gmail.com

Commandant Koninklijke Marechaussee

Postbus 90615, 2509 LP Den Haag

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met onder meer de Koninklijke Marechaussee, het Veteranen Instituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden bij SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2300 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

SMC'er worden?

Woonst u in Nederland dan is de jaarlijkse bijdrage € 15,-. Heeft u een adres in het buitenland dan is de bijdrage € 20,- (in verband met hogere portokosten).

Bij aanmelding voor minimaal twee jaar ontvangt u zolang de voorraad strekt als welkomstgeschenk het boek 'Nederlandse gendarmes'.

Aanmelden kan op www.marechausseecontact.nl of scan de QR-code.

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reüniefaciliteiten. Elke SMC'er die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC'ers. Het vfonds ondersteunt de activiteiten van RvMC.

Nuldlijnsondersteuning

Het Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Veteranen Instituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldlijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

HET MUSEUM DAT OVER GRENZEN GAAT

Het Marechausseemuseum in Buren is dé plek om verhalen over de Koninklijke Marechaussee te delen. Het museum is in de afgelopen jaren geheel vernieuwd en brengt nu verhalen over het heden en verleden. Nieuw:

DE KRIJGSMACHT BESCHERMT WAT ONS DIERBAAR IS

De Nederlandse krijgsmacht zorgt voor de veiligheid van iedereen in Nederland en beschermt ons tegen geweld binnen én buiten onze grenzen. Militairen verdedigen Nederland, de (economische) belangen en bevriende landen. Ze ondersteunen niet alleen bij dreiging maar ook bij rampen. De krijgsmacht beschermt alles wat ons dierbaar is. In de tentoonstelling maak je kennis met de krijgsmacht in de breedste zin van het woord. Van organisatiestructuur tot kosten, zowel letterlijk als figuurlijk, en van missies tot nationale inzet.

DE GOUDEN KAMER

Op de begane grond van het museum is een unieke zaal ingericht: de Gouden Kamer. Hier komt al het moois uit de collectie bijeen, van schilderijen tot onderscheidingen, van gedenkborden tot sabels, en van uniformen tot fraai bewerkt zilverwerk. De zaal is voor publiek te bezoeken, maar kan ook gehuurd worden voor vergaderingen, recepties of zelfs diners in een bijzondere ambiance, in het grootste monumentale pand van de stad Buren. De Gouden Kamer geeft ons de gelegenheid een groter deel van de collectie te laten zien dan normaal mogelijk is. Nieuwsgierig naar de verhuurmogelijkheden?

Neem dan contact op via:

reserveringen@marechausseemuseum.nl.

OOK TE ZIEN

- *Dossier Oss*, roerige tijden in aanloop naar de Tweede Wereldoorlog
- *Marechaussees van Oranje*, de dilemma's van

- marechaussees in de Tweede Wereldoorlog
- *Ik beloof trouw*, de mens in het uniform
- *Zij aan zij*, de groeiende rol van vrouwen bij de Koninklijke Marechaussee
- *Memento Mori*, gedenk hen die vielen tijdens de uitoefening van hun werk voor onze vrijheid, waaronder Wachtmeester der Eerste Klasse van de Koninklijke Marechaussee, Jeroen Severs uit Buren
- *Het M-lab*, ga zelf aan de slag en ontdek wat de Marechaussee allemaal doet

VOOR JONG EN OUD

Er zijn activiteiten voor alle leeftijden: vraag ernaar bij de kassa, en vergeet niet ook even buiten bij de auto's te gaan kijken. Wie durft de zwaailichten aan te zetten?

